

MM

Te gast in

INDIA

COLOFON.

TE GAST IN INDIA is een uitgave van de Stichting Toerisme & Derde Wereld, Nijmegen. Deze brochure is mede tot stand gekomen dankzij een subsidie van de Nationale commissie voorlichting en bewustwording ontwikkelingssamenwerking (NCO).

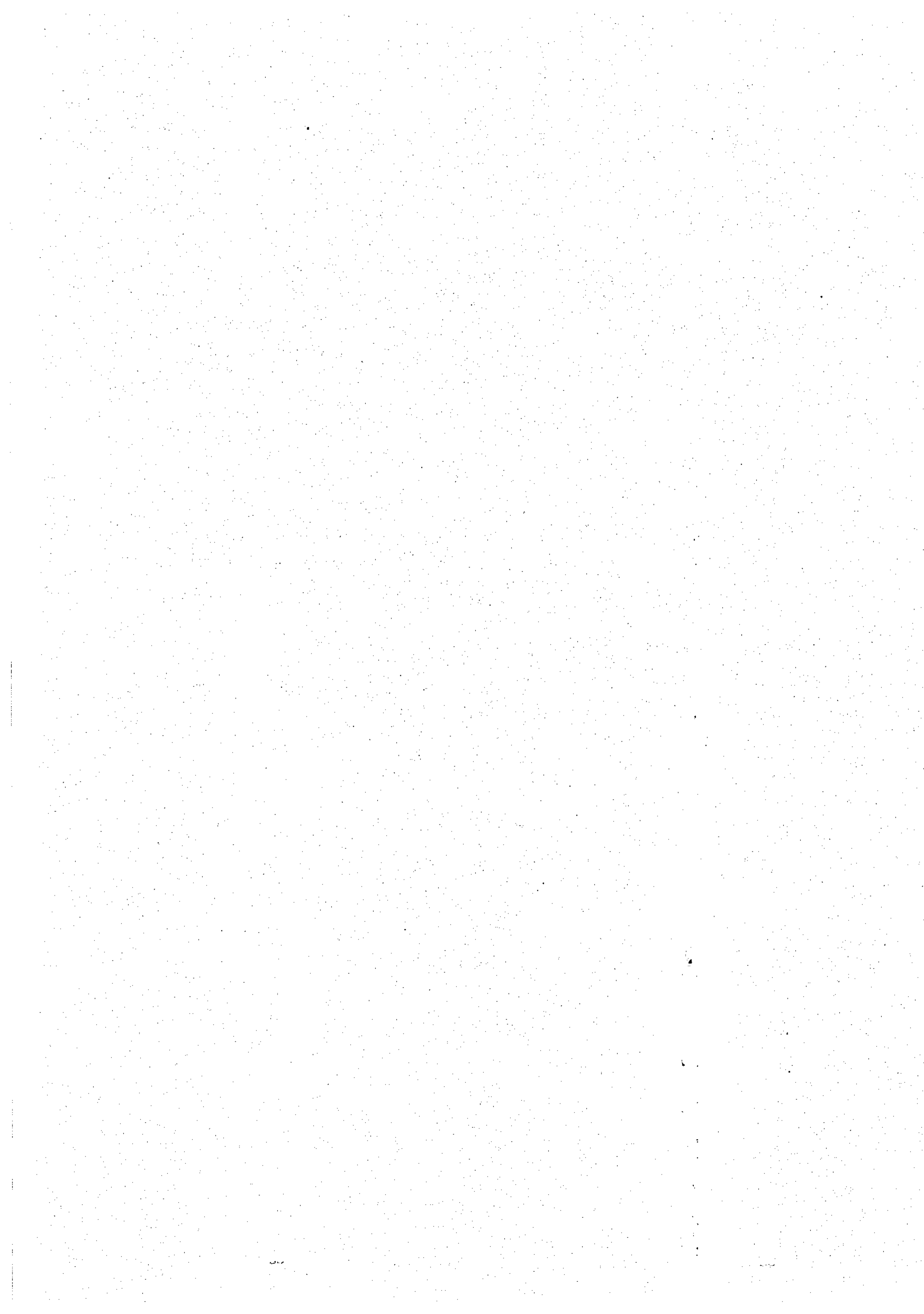
Samenstelling & redactie:

Kees van Teeffelen (Stichting Toerisme & Derde Wereld)
Han van den Boogaard (India Werkgroep Nijmegen)
Riëtte Reijnen (Geografie voor Educatie, KU Nijmegen)

Verdere redactionele bijdrage: Marjan Slaats
Foto's: Kees van Teeffelen en Paula van Hees
Vormgeving omslag: Heinz Schiller
Vormgeving binnenwerk: Ton van Rheenen
Druk: Werkenrode, Groesbeek.

INHOUD

Voorwoord	3
India, een eerste kennismaking	4
Het aantrekkelijke India	7
Toerisme in India	9
Van hippiehut tot vijfsterrenhotel	12
's Lands wijs, 's lands eer	14
Vrouwen in India	16
Nederlandse ontwikkelingshulp aan India	18
Een bedelaar in Trivandrum	20
Kunst en cultuur	22
Een kind in Delhi	24
Feesten in India	26
Uw reis begint met de voorbereiding	28
Reisinformatie	29
10 reistips	31
Verwijzer	32

VOORWOORD

Een ieder die overweegt om op reis te gaan naar India zal zich daar ongetwijfeld een voorstelling van proberen te maken. Sommigen zullen bij India misschien denken aan mysterieuze tempels, sprookjesachtige paleizen, kleurrijke mensenmassa's en mogelijk zelfs aan brede witte stranden met wuivende palmen. Een aantal vakantiefolders en reisboeken proberen India inderdaad met dit imago te verkopen. Dit beeld wordt echter continu weersproken door de media die ons bijna wekelijks confronteren met verhalen en beelden uit India over hongersnood, armoede, gewelddadigheden of overstromingen. Het zal u duidelijk zijn dat het 'exotische' beeld van India én het 'slecht-nieuws-beeld' extremen zijn en slechts een deel van de werkelijkheid laten zien. Maar hoe die werkelijkheid er dan wel uit ziet? India is een enorm uitgestrekt land en bevat een scala van culturen, bevolkingsgroepen, talen en tradities. Voor u als reiziger is er daarom veel te zien en te ontdekken, zij het meestal achter de toeristische coulissen. Of u hiermee in contact komt heeft u grotendeels zelf in de hand. Voor wie de uitdaging aan wil gaan zijn in deze brochure enkele bruikbare gegevens te vinden.

De brochure vertelt iets over het land en haar bevolking, over achtergronden van het toerisme in India en over omgangsvormen. Tevens bevat het nuttige reis- en voorbereidingstips. Het spreekt vanzelf dat wij in deze brochure niet alle aspecten van het Indiase leven aan bod kunnen laten komen. De bedoeling van deze brochure is u nieuwsgierig te maken naar hetgeen India nog meer te bieden heeft. De Verwijzer achterin zal u ongetwijfeld verder op weg kunnen helpen. Wij wensen u veel plezier tijdens uw voorbereiding en reis naar India. Tenslotte, bedenk tijdens het reizen steeds: U bent te gast in India.

INDIA, EEN EERSTE KENNISMAKING

Van India wordt vaak gezegd dat het geen land is maar een continent. Inderdaad, in velerlei opzicht is India te vergelijken met een continent als Europa. Op geografisch, cultureel, godsdienstig, etnisch en sociaal gebied is het minstens even divers als ons eigen werelddeel. Een simpele beschrijving van wat de toerist in dit land te wachten staat is daarom niet te geven.

Eenmaal uit het vliegtuig wordt de reiziger direct bedolven onder een vloed van nieuwe, onbekende impressies: duizenden mensen op straat, staand, zittend, lopend of zich voortbewegend met behulp van fietsen, karren, riksja's en auto's. Stoffige warmte, gevuld met geuren van fruit, kruiden, bloemen, koeievlaaien, afval, rioolwater en uitlaatgasen. Mensen met verschillende gelaatstrekken, huidskleur, kleding. Vreemd uitziende tempels waar onbegrijpelijke rituelen worden uitgevoerd. En nog veel meer. Genoeg om de nieuwkomer flink in verwarring te brengen. Enige algemene kennis van India biedt dan meestal het broodnodige houvast.

Geografische verscheidenheid.

India is een federatieve staat, bestaande uit 25 deelstaten, met een gezamenlijke oppervlakte van 97 keer Nederland, en een bevolking van ± 750 miljoen mensen. De omvang van de bevolking is daarmee van continentale grootte: er wonen meer mensen in India dan in Afrika en Zuid-Amerika tezamen. En hun aantal stijgt gestaag; elk jaar komen er 14 miljoen Indiërs bij.

De geografische verscheidenheid die we in India terugvinden heeft er voor gezorgd dat al deze mensen niet evenredig verdeeld zijn. In een aantal streken is de bevolkingconcentratie groter dan in andere. Van de

dichtbevolkte streken is de Gangesvlakte ongetwijfeld de grootste en belangrijkste. De vlakte, die ingeklemd ligt tussen de Himalaya's in het noorden en de heuvels van Midden-India, strekt zich grofweg uit tussen New Delhi en Calcutta. De belangrijkste levensader in dit gebied vormt de Ganges, die met tal van andere grote rivieren enorme hoeveelheden Himalayawater door het gebied voert, en uiteindelijk in de Golf van Bengalen uitmondt. De Gangesvlakte is dan ook een gebied dat bij uitstek geschikt is voor de landbouw. Een kwart van de Indiase bevolking vindt hier een bestaan. Andere gebieden waar de plattelandsbevolking van India, die 75% van de totale bevolking uitmaakt, zich concentreert zijn de grote, vruchtbare rivierdalen, en de laagvlakten langs de oost- en westkust, en die in West-Bengalen en Punjab. Dun bevolkt zijn met name de woestijngebieden in Rajasthan, de Deccan, een droge hoogvlakte die het grootste deel van Midden-India beslaat, en de hooggelegen Himalayastreken in het noorden.

Bevolkingsgroepen.

De bevolking van India is op verschillende manieren in groepen verdeeld. Op de eerste plaats in de al genoemde 25 deelstaten, die wat binnenlandse aangelegenheden betreft een redelijke mate van autonomie be-

zitten. De meeste deelstaten hebben één van de zestien erkende hoofdtalen als belangrijkste taal: Kashmiri in Kashmir, Mahrati in Maharashtra, Oriya in Orissa etc. Alleen het Hindi (én het Urdu, dat vooral door moslims wordt gesproken) strekt zich over verschillende deelstaten uit, en vormt de hoofdtaal in Uttar Pradesh, Madhya Pradesh, Rajasthan, Bihar, Hariyana en Himachal Pradesh. De enige taal die in heel India door een gedeelte van de bevolking gesproken wordt is het Engels, dat daardoor nog steeds van groot belang is.

Ook ethnisch is India verdeeld in tientallen bevolkingsgroepen. Uiteindelijk zijn deze terug te brengen tot drie hoofdgroepen. Op de eerste plaats de Adivasi's of stammenvolken. Ze zijn de oudste bewoners van het subcontinent, leven voornamelijk van de bosbouw en de jacht, en hangen vaak nog natuurgodsdiensten aan. De Adivasi's leven vooral in de zogenaamde 'tribal belt', een heuvelachtig en bosrijk gebied dat van oost naar west dwars door midden India loopt, en in de junglegebieden van noord-oost India. Hun aantal bedraagt momenteel ± 50 miljoen.

De tweede grote ethnische groep vormen de Dravidiërs, die in de vier zuidelijke deelstaten wonen. Zij spreken hun eigen talen die niet met de noord-Indiase verwant zijn. Hoewel hun cultuur en godsdienst (Hindoeïsme) al duizenden jaren in vele opzichten verweven is geraakt met die van andere bevolkingsgroepen, zijn hun godsdienstige rituelen, bouwstijlen, kleding en literatuur nog steeds onmiskenbaar 'zuid-Indiaas'.

De derde en grootste groep Indiërs zijn van Indo-Europese oorsprong. Ongeveer vierduizend jaar geleden kwamen zij vanuit het noorden en westen het subcontinent binnenvallen. Hun woongebied strekt zich thans uit over heel midden, west en noord

India. Niet alleen in aantal, maar ook in politiek, sociaal, cultureel en godsdienstig opzicht is dit gedeelte van de bevolking overheersend.

De 'typische' Indiër woont op het platteland, waar hij in familieverband landbouw bedrijft, is Hindoe, spreekt Hindi of een aanverwante Indo-Europese taal, en leeft binnen een systeem van traditionele waarden en machtsverhoudingen, waarin kaste, (groot)grondbezit, uithuwelijking en bruidsschatten nog steeds een belangrijke rol spelen. Het spreekt voor zich dat een typering als deze maar zeer ten dele opgaat voor de Indiase bevolking als geheel.

Hindoe's en moslims.

Een andere belangrijke indeling is die in godsdiensten. De belangrijkste godsdienst is ongetwijfeld het Hindoeïsme. Buiten India vindt men deze godsdienst nauwelijks terug. Momenteel is tachtig procent van de bevolking Hindoe. Het Hindoeïsme kent duizenden goden of incarnaties daarvan, maar men kiest, de familie- of kastetraditie getrouw, meestal een klein aantal goden, die men speciaal vereert in een tempel, of gewoon thuis, op een apart hiervoor bestemde plek. Het Hindoeïsme is een zeer individuele godsdienst, waarbij men vrijgelaten wordt in de manier waarop men zijn religieuze beleving gestalte geeft. Alleen voor speciale gelegenheden (geboorte, dood, huwelijk, feesten e.d.) heeft men een priester nodig, die als enige bepaalde rituelen mag uitvoeren. Niet alleen in godsdienstig, maar ook in cultureel opzicht speelt het Hindoeïsme in alle facetten van het leven, en door alle lagen van de bevolking heen, een zeer belangrijke rol.

De moslims vormen de tweede belangrijke godsdienstige groepering in India. Vanaf de vijftiende tot de achttiende eeuw

werden noord en midden India overheerst door Moslimvorsten, onder andere de Moghuls. Uit deze tijd stammen vele beroemde gebouwen, zoals het Rode Fort in Delhi, en de Taj Mahal in Agra. Veel Indiërs werden toen, al dan niet gedwongen, bekeerd tot de Islam. Momenteel telt India 80 miljoen moslims, verspreid over het hele land. Bijna overal zijn ze in de minderheid. Het feit dat Islamieten en Hindoes er veelal verschillende leefregels op na houden (ten aanzien van hygiëne, al dan niet indeling in kasten, al dan niet eten van vlees) is regelmatig aanleiding tot bloedige onlusten, die in werkelijkheid echter gebaseerd zijn op sociale en economische tegenstellingen.

In de loop der tijden hebben een aantal stromingen binnen het Hindoeïsme zich ontwikkeld tot zelfstandige godsdiensten: Jains, de Sikhs (de Sikh-religie is van oorsprong een beweging die de positieve elementen van zowel het Hindoeïsme als de Islam trachtte te combineren), en de Boeddhisten, die in India nog slechts een zeer kleine minderheid vormen. Daarnaast is, met name in Zuid-India, het Christendom nog een religie van belang.

Kasten.

Naast de diversiteit aan landschappen, bevolkingsgroepen en religies bezit India ook een grote verscheidenheid aan sociale klassen. De bekendste, en tegelijk de meeste misverstandene oproepende, klassenverdeling is die in kasten. Het 'kastensysteem' is van oorsprong een indeling in standen, vergelijkbaar

met de Middeleeuwse standen in Europa. Vanaf het begin bestonden er vier kasten: de priesters, de krijgers, de handelaren en boeren en als laatste de bedienden. Bovendien bestaat er van oudsher een groep van kaste-lozen.

In de loop der tijd zijn deze vier standen steeds verder uitgekristalliseerd in allerlei be-

roeps- en familiegroepen, die ieder hun eigen kaste gingen vormen. Zuiver en schoon werk wordt gedaan door 'hoge' kasten, vuil en onrein werk door 'lage' kasten. Om rein te blijven moet iemand van een hoge kaste zorgen dat hij niet in aanraking komt met iemand van een lagere kaste. Het kastensysteem is een starre indeling in sociale klassen en beroepsgroepen, die nauwelijks mogelijkheden tot verandering in zich bergt. Men wordt geboren in de kaste van z'n ouders, en blijft daar de rest van z'n leven deel van uit maken. Trouwen kan men alleen binnen de eigen kaste.

Bij het in werking treden van de grondwet in 1950, drie jaar na de onafhankelijkheid werd het kastensysteem officieel afgeschaft. In de steden, en dan met name bij de beter gesitueerden en de middenklasse, boet het systeem steeds meer aan belang in. Mensen in lage kasten en kastelozen (mensen die zelfs buiten dit systeem vallen, en daarom voor iedereen onrein zijn) beginnen hier wel degelijk mogelijkheden tot verandering te zien. Op het platteland echter blijft het kastensysteem het leven van de Indiërs nog steeds voor een groot deel bepalen.

HET AANTREKKELIJKE INDIA

Een fragment uit een reisverslag.

Voor degene die het vliegtuig pakt en voor de eerste maal in Dehli aankomt is daar, plotseling, een andere sociale werkelijkheid. Een die, hoewel bekend door kranten, boeken en films, toch tot in detail, tot op het bot, onbekend blijkt te zijn.

Ik zie mannen lachen terwijl hun tanden vuurrood gekleurd zijn en ik denk: deze mensen zijn ernstig ziek, zij geven bloed op. Dat blijkt geenszins het geval te zijn: ze kauwen "paan", een opwekkend soort van pruimtabak, die van de betelnoot wordt gemaakt. Ik hoor en zie voortdurend mensen akelig rochelën en ik meen al weer dat er onaangename ziekten in het spel zijn. Ook mis. Het is een goede gewoonte om voortdurend ingeademde stof uit te spuwen, de zakdoek is onbekend.

Een blootvoetige in het wijde wit geklede Indiër fluistert me met schorre stem in het oor: "massage, madam" en ik meen dat het om onkuise voorstellen gaat, ik verwacht niet dat voet- of lichaamsmassage een doodgewone handeling voor de Indiër is, die langs de kant van de weg of op een bank in het park beoefend kan worden.

Ik word o zo zachtjes aangeraakt door bedelaars, aan mijn armen, aan mijn voeten. De bescheiden zachtheid van de aanraking correspondeert in geen enkel opzicht met het gevoel dat in me teweeggebracht wordt: de aanraking, hoe miniscuul ook, doet mijn bloed revolteren. Dit is de aanraking met een andere wereld, een wereld waarin paupers zomaar voorkomen, concreet, dagelijks, vanzelfsprekend. Een bedelaar is een uitgangspunt, geen sociaal probleem. Bedelen is eigenlijk misschien wel een soort beroep.

Natuurlijk had ik in Nepal leprozen, verminkten en gehandicapten gezien. Hier in India zijn ze aan de orde van de dag en het blijft een opgave ze onder ogen te komen zonder iets te doen. In het Westen is het je dure sociale plicht een zieke, een stervende, iemand die een ongeluk krijgt, verwaarloosde kinderen, naar ziekenhuizen tehuizen of opvangcentra te brengen. Hier verrekt men gewoon, omdat men nu eenmaal in die kaste geboren is. De doorsnee bourgeois Indiër stapt er gewoon langs heen, niets ziende. Dat is zijn wereld.

Maar ik bots hier voortdurend en ten zoveelste male, ik heb mijn westerse lessen goed geleerd en zie me nu gedwongen een lamme kruiper met een paar rupees af te doen, de baby langs de wegwand te laten liggen, de kinderen op de vuilnisbelten hun voedsel te laten zoeken. Tien-duizenden schuldgevoelens bekruipen me: hoe kan ik hier zo maar op reis zijn. Op reis nota bene! Een zo grote luxe in het aangezicht van dit verschrikkelijke alles.

En zo worden mijn zintuigen en mijn denken, zo worden al mijn diep verinnerlijkte waarden voortdurend getart, zodat ik duizelig word en niet langer de prachtige patronen van de saree's en de weggevreten handen van de lepralijder wil zien of de geuren van wierook en mest en urine wil ruiken. Want alles, alles, alles is anders dan ik gewend was.

"This is hell. I'll go back immediately" zei eens een Amerikaan tegen mij. Zijn ouders waren Indiase emigranten, hij was op zoek naar zijn "roots". We waren zo juist gearriveerd op Bombay Airport en er was een grote chaos van honderden mensen die zich een weg naar hun koffers moesten vechten die schots en scheef en overal en nergens terechtgekomen waren. "Er is nog meer te zien in India dan het vliegveld" zei ik bemoedigend. "I've seen the airport and that's enough", was toen zijn besliste antwoord.

"Ik heb de oorlog meegemaakt", heb ik mijn vader, die ook voor de tweede maal met ons meereisde, talloze malen horen zeggen, waarmee hij bedoelde: ik ben door het een en ander heen gegaan, ik heb veel ellende gezien, ik kan ook dit nog wel doorstaan. Het is een uitspraak die duidt op de inten-

siteit van de ervaring van de westerling, voor wie het reizen in een Aziatisch land als India geen gewoonte is.

Of het reizen door India eigenlijk aantrekkelijk is?

Ja. Toch. Ondanks alles.

Voor de westerling, die niet gelooft dat de sociaal-economische en culturele orde die hij zojuist achter zich heeft gelaten, de enig zaligmakende is, voor de Westering die zijn eigen welvaart en luxe niet extrapolereert tot een absolute en bovenhistorische, kan het reizen in India fascinerend zijn.

Hij ontmoet cultuur in optimale vorm, cultuur als de vorm waarin leven is gegoten, de vorm waar doorheen menselijk leven zich voltrekt. Hij ontmoet een volkomen andere, eeuwenoude, rijk geschakeerde en door en door religieuze cultuur. Een volkomen andere zingeving aan

menselijk bestaan. Een cultuur die op de eerste plaats uitnodigt tot ademloos zien, luisteren, proeven, horen, tasten.

Voor de Westering die zijn aanvankelijke schok weet te overwinnen, is India een levend geworden schilderij, een film van Pasolini, een herbeleving van de wereld der sprookjes.

De vrouwen in hun sierlijke saree's (zag ik ooit eenzelfde patroon?), de kleurige tulbanden van de diverse bevolkingsgroepen, de dhoti's, de witte kappes, de oranje en rode monnikspijen die gebruide schouders blootlaten. De bazaars. De rickshaws, de ossekarren, de paarden wagens, hier en daar kamelen en een enkele olifant. En ook de met rood poeder beofferde Ganesha's, Shiva's en Vishu's, behangen met afrikanenslingers, op de straathoeken en in de tempels, de saddhu's met hun bedelnap, de ashrams en de guru's en

de sannyasins. Maar ook de paleizen en forten en moskeeën der Moghuls, de Hoysala-tempels, de imposante ruïnes van het Vijayanagar-rijk, de grotten van Ajanta, om maar enkele van de talloze cultuurmonumenten te noemen. Pelgrimsteden als Benares, Pushkar. Maar ook en zeer zeker het doodarme volk in de krottenwijken. En de handlezers, en astrologen en fakirs, en slangenbezweerders. Ze doen je wanen in een wereld van duizend-eneen-nacht, anders, vreemd, wonderlijk, bizar, mysterieus.

Schoonheid dus. Jazeker. De vraag die zich voortdurend aan de reiziger uit het Westen opdringt is waar de esthetiek ophoudt en waar de ethiek - en daarmee de politiek - begint.

uit: Van de Lotus geproefd
reiverhalen over India
Corinne Hagendoorn

TOERISME IN INDIA

Joan Williams, een 50 jarige Amerikaanse, stond wel even raar te kijken toen ze eind december 1986 op het vliegveld van New Delhi arriveerde. Zoveel Indiase gastvrijheid had ze bij haar aankomst nu ook niet verwacht. Als een vorstin werd ze door hoogwaardigheidsbekleders en cameraploegen onthaald. Overweldigd met bloemen werd ze naar het chique Ashak Hotel geleid, waar zelfs ter ere van haar een rode loper werd ontrold.

Aanleiding voor heel het gebeuren was het feit dat de Amerikaanse dat jaar de miljoenste buitenlandse bezoeker in India was. Voor het eerst was daarmee de grens van 1 miljoen overschreden.

Het voorval illustreert de welwillendheid waarmee de Indiase overheid zich opstelt ten aanzien van het internationaal toerisme. Zoals steeds meer Derde Wereldlanden wil ook India deze inkomstenbron beter gaan benut-

ten. Gezien de toeristische mogelijkheden die India haar bezoekers kan bieden verwacht de Indiase overheid, door het voeren van een actieve toeristenpolitiek, binnen korte tijd een aanzienlijke toename van buitenlandse deviezen. Bovendien hoopt men een drastische groei van de werkgelegenheid in de toerisbranche te kunnen bewerkstelligen.

Een nieuw beleid.

India's actieve opstelling ten aanzien van het internationaal toerisme is van recente datum. Tot 1980 had het toerisme een lage prioriteit waardoor India een fikse achterstand opliep bij landen als Sri Lanka en Thailand. In 1980 kwam het Ministerie van Toerisme met een ambitieus plan. In tien jaar tijd zou het aantal buitenlandse toeristen gigantisch moeten toenemen, van 800.000 in 1980 tot 3,5 miljoen in 1990. De inkomsten uit het toerisme zouden over dat tijdvak vertienvoudigd dienen te worden.

Voor dit doel werden de nodige investeringen in toerisme-projecten gedaan en werden er maatregelen genomen om het reizen te vergemakkelijken. De visaregelingen werden versoepeld, de controle bij de douane en het wisselen van geld werd geliberaliseerd en er werden speciale trein- en vliegabbonnementen voor buitenlandse toeristen geïntroduceerd.

Tegenvallende resultaten.

Nu al is duidelijk dat het plan van de regering op een grandioze mislukking uit zal lopen. Dit was ook de reden dat de Indiase overheid de streefcijfers inmiddels heeft bijgesteld.

Als hoofdoorzaak voor de tegenvallende toeristenaantallen wordt vooral de politieke instabiliteit in en rond India ge-

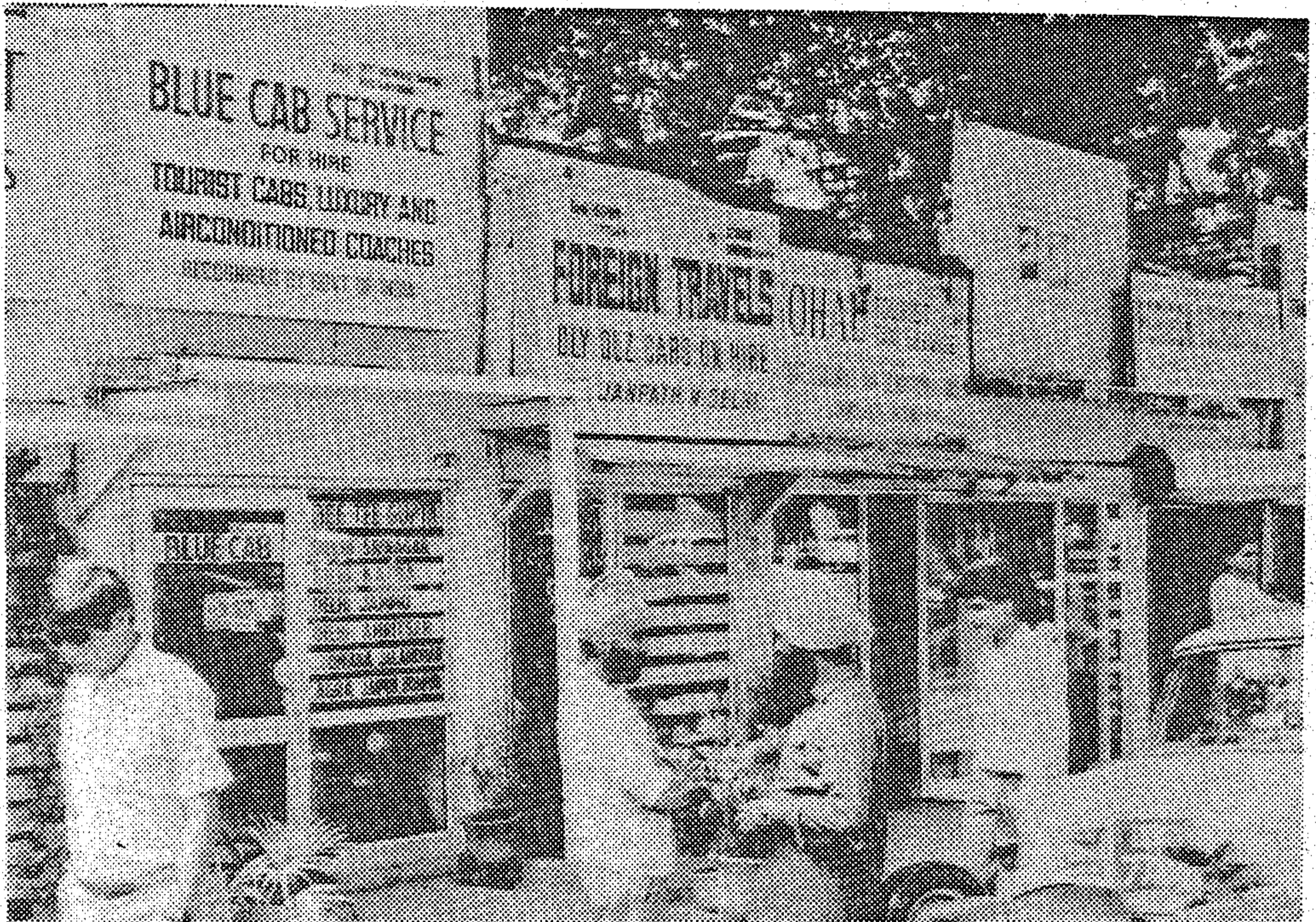
noemd. De oorlog tussen Irak en Iran en de Russische interventie in Afganistan hebben de route over land naar India onbegaanbaar gemaakt. Bovendien vormen de talrijke binnenlandse politieke problemen geen reclame voor India als vakantieland. Vooral 1984 was een rampjaar, met de gewelddadigheden rond de Gouden Tempel in Amritsar en de moord op Indira Gandhi. In dat jaar stonden de meeste hotels in de Gouden Driehoek (Delhi-Jaipur-Agra) en in Jammu en Kashmir zo goed als leeg.

Maar er zijn meer factoren die het succes van India's toerisme in de weg staan. Het ontbreekt India gewoonweg aan een goede toeristische infrastructuur. Vooral de transport- en accommodatie-voorzieningen dienen verbeterd en uitgebreid te worden. Tenslotte is er een 'natuurlijke' limiet aan het aantal toeristen, omdat India nog altijd in de eerste plaats een culturele bestemming is.

Een nieuw imago.

In het 7e Vijf Jaren Plan (1985-1990) heeft de overheid een aantal maatregelen genomen die het toerisme weer een duw in de goede richting moeten geven. Onder meer worden er overal ter wereld groots opgezette promotiecampagnes ('Festivals of India') uitgevoerd. Deze campagnes zijn er onder meer op gericht tegenwicht te bieden aan de negatieve beeldvorming in de westerse media. Bovendien zijn ze bedoeld om het imago van India als vakantieland een ruimere betekenis te geven. India is niet alleen het land van mystiek, oude cultuur en olifanten, maar ook het land van 'fun and games'.

India biedt voor ieder wat wils: zon, zee en strand; preten wildparken; conferentiecentra; skipistes etc. Om de toerist zo snel en veilig mogelijk naar de gewenste plaats

van bestemming te kunnen brengen, worden er een aantal vliegvelden opengesteld voor buitenlandse charters. Goa, het mekka voor de zoonbidders, had in 1985 de primeur.

Discover India, discover yourself.

De India-promotie vindt niet alleen plaats in het buitenland, maar ook in India zelf. Onder het motto 'Discover India, discover yourself', probeert de overheid de Indiërs te overtuigen van het belang van nationale integratie. De boodschap is duidelijk: Het toerisme verrijkt de reizigers en leert hen de diversiteit van het land, zijn bevolking, waarden en normen, en voedingsgewoonten beter kennen.

Het binnenlands toerisme is binnen de kortste tijd uitgegroeid tot een nieuw fenomeen.

Als gevolg van de introductie van de 5-daagse werkweek in de meeste deelstaten, het groeiend potentieel Indiërs die zich een vakantie kunnen permitteren, de hausse van kleine reisbureautjes die zeer voordelige pakketreizen aanbieden, de televisie en betere transport- en communicatiemogelijkheden, ondergaat het binnenlands toerisme een explosieve groei. Het aantal Indische toeristen bedraagt momenteel 10 miljoen per jaar.

Tegelijkertijd is opmerkelijk dat het reispatroon van Indiërs aan het verschuiven is. Terwijl vroeger het reizen neerkwam op familiebezoek of bedevaart, is er nu een duidelijke verandering naar het westerse patroon zichtbaar. Steeds meer Indiërs combineren nu een bedevaart met uitstapjes naar vakantiecentra, of doen alleen nog maar aan sightseeing.

Toerisme en werkgelegenheid.

Behalve als deviezenbron ligt het belang van het toerisme op het terrein van de werkgelegenheid. Vele Indiërs vonden de afgelopen jaren, vooral dankzij de explosieve groei van het binnenlands toerisme, direct of indirect een bestaansmogelijkheid in het toerisme. Men schat dat het daarbij om een aantal van vier miljoen mensen gaat. Een deel van hen is werkzaam binnen de officiële toeristenbranche. Hierbij gaat het om het werk in de luxe hotels en restaurants, VVV's, vervoersonderningen e.d. Daarnaast profiteert een veel grotere groep indirect van de inspanningen van de overheid. Dit zijn behalve de eigenaars van pensions, restau-

rantjes en kleine reisbureau's, onder meer de riksharijders en de straathandelaren. Vooral dankzij de toename van het 'low-budget'-toerisme is hun positie verbeterd. Het zijn immers vooral de minder rijke binnen- en buitenlandse toeristen die een beroep doen op lokale voorzieningen.

Wel is het zo dat de kans op werk en inkomsten, met name in de toeristencentra een grote toeloop van werkzoekenden veroorzaakt, hetgeen de concurrentie doet toenemen. Maar deze ontwikkeling geldt niet alleen als gevolg van het toerisme. In heel India vindt er een grote trek naar de steden plaats. De armoede op het platteland en de enorme bevolkingsdruk (jaarlijkse bevolkingsaanwas van 14 miljoen) zijn daar debet aan.

VAN HIPPIEHUT TOT VIJFSTERRENHOTEL

Vele reisgidsen van India worden opgesierd met foto's van mooie palmstranden en een blauwe zee: kiekjes die vrijwel altijd genomen zijn in Goa. Dit gebied aan de westkust van India was tot 1961 een Portugese kolonie en als gevolg van deze jarenlange aanwezigheid van de Portugezen, vormt Goa momenteel een katholieke enclave binnen het overwegend hindoeïstische India.

Tegenwoordig vormt een verblijf van enige dagen in Goa een vast onderdeel van veel reisprogramma's. Tijdens deze rustdagen krijgen de toeristen dan volop de gelegenheid weer op adem te komen van de vermoeienissen van een rondreis in India.

Het waren de 'hippies' die in de jaren '60 als eerste buitenlanders de stranden van Goa als rustplaats ontdekten en zo de eerste aanzet tot het huidige internationale toerisme gegeven hebben. Deze hippies verbleven in strandhutten en stelden zich tevreden met het traditionele

voedsel dat verkrijgbaar was in de 'tavernas'. In de jaren die volgden werd deze stroom van hippies steeds omvangrijker en begonnen enkele lokale ondernemers met het opzetten van restaurantjes en hotelletjes. Niet iedereen was echter even blij met de ontwikkelingen en velen zagen met lede ogen toe hoe plaatselijke normen geschonden werden.

Zo was in het begin van de jaren '60 het gebruik van drugs in dit katholieke gebied onbekend. Met de komst van de hippies veranderde dit echter snel: het gebruik van hasj en later 'Brown Sugar', LSD en andere harddrugs werd steeds populairder. Een gevolg van dit drugs-toerisme is bijvoorbeeld dat heden ten dage in het dorpje Chapora drugshandel een alledaags straatbeeld vormt en een aanzienlijk deel van de Goaanse jeugd verslaafd is aan verdovende middelen.

Niet alleen het drugsgebruik is velen een doorn in het oog: naaktlopen op de stranden, vrijen in het openbaar en het houden van sexorgies bij volle maan gaat geheel tegen de Indiase normen in. Het nudisme trekt vele mannelijke Indiase 'toeschouwers'. De al genoemde normen verbieden hen er aan deel te nemen, hetgeen velen frustriert.

Eind jaren zeventig begonnen internationale hotelketens interesse te tonen voor Goa. Zij beschouwden het gebied met zijn prachtige palmstranden, natuur en vele kerken en tempels, ook gezien de relatief korte afstand tot Bombay, als een zeer aantrekkelijk vakantieoord voor welgestelde Indiërs en rijke buitenlanders. Om dergelijke toeristen 'gepaste' huisvesting te kunnen bieden, werden er plannen gemaakt voor het opzetten van grote vijf-sterrenhotels.

Er is vanuit de bevolking veel protest tegen de bouw van deze complexen gerezen. Het grootste deel van de bevolking

was al van generatie op generatie werkzaam in de visserij, in de landbouw of als palmwijnappers. Velen hebben als gevolg van de aanleg van zo'n hun werk, en dus hun bestaansmogelijkheden verloren. De grond werd tegen spotprijzen opgekocht; traditionele visplaatsen werd de vissers ontzegd; en vele palmbomen zijn gekapt ten behoeve van de aanleg van wegen, parkeerplaatsen, golfbanen en dergelijke. Voor de meeste gedupeerde dorpsbewoners werden geen alternatieven geboden, noch wat betreft werk, noch wat betreft een woning. Slechts enkelen vonden een baantje in de hotelsector. Maar dit waren overwegend de lagerbetaalde baantjes. Voor de betere banen werden opgeleide mensen van buiten Goa aangetrokken.

Het toerisme laat wel geld achter in Goa, maar dat komt nauwelijks ten goede aan de lokale bevolking. Integendeel: als gevolg van de grotere vraag naar producten en als gevolg van het feit dat toeristen méér geld voor goederen kunnen bieden, stijgen de prijzen van voedsel en andere eerste levensbehoeften.

De Goaanse overheid ziet wel heil in de aanwezigheid van vijfsterrenhotels. Zij probeert dan ook de komst van dergelijke projecten te stimuleren door steun te verlenen bij het vergaren van stukken grond, en door water-, electriciteits-, en andere infrastructurele voorzieningen aan te leggen. Deze voorzieningen worden van gemeenschapsgelden betaald, terwijl de lokale bevolking er nauwelijks profijt van heeft. Zo krijgen de dure hotels hun electriciteit tegen gereduceerde prijzen, terwijl achtentwintig dorpen niet van electriciteit zijn voorzien. En uit schattingen blijkt dat het waterverbruik van één hotel overeenkomt met dat van vijf dorpen.

Slechts in enkele gevallen heeft het protest van de bevolking er toe geleid dat de plan-

nen van de projectontwikkelaars gewijzigd of afgekeurd werden. Zo werd de Taj Group, die haar Fort Aguda Hotel in Candolim wilde uitbreiden vanwege een Gemeenebest-conferentie, gedeeltelijk in haar plannen gedwarsboemd. Twee weduwen, gesteund door de dorpsbewoners, weigerden hun grond te verkopen en werden uiteindelijk in het gelijk gesteld. Ook in Agonda (Zuid-Goa)

verhinderde de bevolking recentelijk een hotelproject.

Ondanks deze protesten heeft het (vijfsterren-) toerisme in de jaren tachtig een grote groei gekend. Goa ontving in 1986 800.000 toeristen waarvan 100.000 Westerlingen. Zeker nu charters uit Europa direct op Goa vliegen verwacht men dat de stroom toeristen in de toekomst nog aanzienlijk zal toenemen.

's LANDS WIJS, 's LANDS EER

Wanneer u in gesprek bent met een Indiër zal het u opvallen dat uw gesprekspartner onder het toehoren korte beweginkjes met het hoofd maakt. Hoewel dit iets weg heeft van ons 'nee-knikken', is het juist een teken van instemming, van het beamen van datgene wat er gezegd wordt. Indien u dit niet weet kan er gemakkelijk verwarring en irritatie ontstaan. Zo kent India vele gewoontes die afwijken van wat wij in Nederland gewend zijn. Onbekendheid hiermee kan tot verkeerde interpretaties en onbegrip leiden, zowel bij de gast als de gastgever. Om misverstanden te voorkomen, is het daarom goed dat u op de hoogte bent van een aantal van deze gedragscodes.

Voor Indiërs hebben de begrippen 'nieuwsgierigheid' en 'privacy' een andere inhoud. Zij vinden het interessant om met westerlingen te praten, en hen in hun doen en laten openlijk te observeren. Voor hen is dat niet iets om zich voor te generen zoals dat bij ons het geval zou zijn.

Indiërs hechten veel waarde aan nette kleding. In hun ogen kan iedere Europeaan zich goede fatsoenlijke kleding veroorloven en daarom behoort men dat ook te doen. Dit geldt in het bijzonder voor het bezichtigen van tempels of wanneer men, bijvoorbeeld voor een etentje, bij Indiërs thuis wordt uitgenodigd. In het

laatste geval zal blijken dat de gastheer duidelijk de baas is. Hij zal dan ook een bezoeker, die onbekend is met de Indiase gewoontes, precies aangeven wat er van hem verwacht wordt. Bedenk overigens dat u bij het betreden van een huis of tempel u schoenen uit moet doen. U kunt ze bij de ingang achterlaten.

Het meebrengen van een kleinigheid weet de gastheer zeker te waarderen. Het is echter af te raden alcoholische drank te geven, omdat dit om godsdienstige redenen als ongepast beschouwd wordt. Bovendien heeft het een negatieve bijbetekenis: men geeft het als men

iets van iemand gedaan wil krijgen. Om beleefdheidsredenen zal de gastheer het geschenk pas na vertrek van de gasten uitpakken.

De meeste Indiërs zijn vegetariërs. Zij die dat niet zijn eten in ieder geval geen rundvlees: India is niet voor niets het 'land van de heilige koe'. Men eet zelden met bestek en meestal met de hand. De rechterhand wel te verstaan. Het zou erg onbeleefd zijn hiervoor de linkerhand te gebruiken, evenals het niet hoort iets met deze hand aan te nemen of aan te geven. Deze hand wordt uitsluitend gebruikt voor sanitaire doeleinden.

De gastgever ervaart het weigeren van eten, drinken of geschenken door de gast, als een belediging. De gast doet er dan ook goed aan van alles iets te nemen, al is het maar een beetje, en niet te laten merken dat men het eventueel niet lekker vindt.

Indiërs keuren het tonen van affectie tussen mannen en vrouwen in het openbaar af, zelfs als die getrouwd zijn. Voor contacten tussen leden van dezelfde sexe gelden veel vrijere omgangsregels.

Wil men een tempel bezoeken, dan dient men fatsoenlijk gekleed te zijn. In tempels of gedeelten daarvan waar men als niet-Hindoe mag komen is men aan dezelfde regels en voorschriften gebonden als de Hindoes. Kijk dus goed om u heen of vraag tempelbezoekers om uitleg.

Veel van de hierboven genoemde gedragsregels verschillen per regio. Een buitenlandse bezoeker zal daarom altijd wel enkele dingen doen die tegen de Indiase gewoontes indruisen. Maar aangezien een buitenlandse gast zoiets als een voorrecht op vergissingen heeft in India, zal men dit niet zo snel veroordelen.

VROUWEN IN INDIA

Hoewel u in India op straat, in de bus of in de trein vele malen aangesproken zult worden, zal het niet vaak voorkomen dat dat door een vrouw gebeurt. Het is natuurlijk niet zo dat vrouwen minder nieuwsgierig zijn dan mannen. Zo zijn er bijvoorbeeld niet veel vrouwen die engels (durven) spreken, wat het contact met westerlingen natuurlijk beperkt. Verder maakt het iets uit of je zelf man of vrouw bent. Het is voor Indiërs niet gepast om zomaar leden van het andere geslacht aan te kijken, aan te raken of er een gesprek mee te beginnen.

Als u samen met iemand van het andere geslacht op reis bent zal het u opvallen dat, mocht het tot een gesprek komen, vrouwelijke gesprekpartners zich tot de vrouw, en mannelijke gesprekpartners zich tot de man richten. Zo kan het gebeuren dat de man door een Indiase man compleet uitgehoord wordt over de vrouw die naast hem zit. En andersom. Een vreemde ervaring voor 'de passieve partij.

Deze strenge scheiding in vrouwen- en mannenwereld is in alle aspecten van het leven terug te vinden. Het gaat van aparte vrouwenstoelen in de bus of vrouwencoupees in treinen, tot diep in het privéleven. Vaak slapen de vrouwen en mannen zelfs apart, ook indien ze getrouwd zijn. Er zijn jongens- en meisjesscholen, alleen de duurdere privéscholen zijn meestal gemengd.

Het gaat hier om het zogenaamde 'purdah-systeem'. Dit wordt gekoppeld aan moslims, maar in feite speelt het bij bijna alle Indiase bevolkingsgroepen een rol. Alleen de uiterlijke vorm verschilt: moslimvrouwen lopen meestal zwaar gesluierd over straat in speciaal daarvoor ontworpen kledingsstukken, die over de normale kleding heen wordt gedragen. Hindoevrouwen zijn wat vrijer in hun uiterlijke verschijning maar u zult vaak zien dat zij het uiteinde van hun sari ver over hun gezicht getrokken houden als een

soort sluier waardoor hun gezicht niet te zien is.

De mannen zijn in zaken die met de buitenwereld te maken hebben over het algemeen de baas en worden in huis op hun wenken bediend door een voor de bezoeker haast onzichtbare vrouw. Jongens krijgen op veel vlakken een voorkeursbehandeling binnen het gezin. Zonen krijgen veel sneller medische hulp als ze ziek zijn, ze krijgen meer en beter te eten dan hun zusjes en mogen vaker en langer naar school. De sterfte bij jonge kinderen tot negen jaar ligt voor meisjes zestig procent hoger dan voor jongens. Drie keer zoveel meisjes als jongens hebben een ernstig tekort aan eiwitten. De laatste tijd komen er regelmatig berichten in de pers over moord op pasgeboren meisjesbaby's en abortus, als door vruchtwaterpunctie gebleken is dat het een meisje zou worden. De verhouding mannen-vrouwen in de bevolkingscijfersa wordt dan ook steeds ongelijker. Op de 1000 mannen waren er in 1983 slechts 935 vrouwen.

Een van de redenen voor dit alles is het bruidsschatsysteem dat ondanks alle protesten en wettelijke verboden nog nadrukkelijk aanwezig is. In India worden de meeste huwelijken door de ouders gearrangeerd. Zij zoeken de juiste partner voor zoon of dochter. De dochter wordt na het huwelijk deel van de familie van de man. Het is een status-

symbool om vrouwen niet buitenshuis te hoeven laten werken en oorspronkelijk gaven de rijke families hun dochters een ruime bruidsschat mee om dit mogelijk te maken. Momenteel is het echter zo dat het geven van een bruidsschat zelf tot statussymbool geworden is. Met name bij de armere bevolkingsgroepen levert dit vaak grote problemen op. Families moeten zich diep in de schulden steken om hun dochter(s) aan de man te krijgen. De problemen zijn vaak niet met de huwelijksvoltrekking afgelopen. De familie van de jongen kan ook na het huwelijk de eisen verhogen en het komt vaak voor dat gedane beloftes niet snel genoeg nagekomen kunnen worden door de familie van de bruid. Om de eisen kracht bij te zetten worden vrouwen soms mishandeld. In het ergste geval eindigt dat in moord (de bekende 'ongelukjes

bij het koken' uit de krant). De bruidegom kan dan nog een keer trouwen en nogmaals een bruidsschat voor de familie opstrijken. Door dit systeem kosten dochters dus veel geld, terwijl zonen juist geld en goederen opleveren.

Binnen de vrouwengemeenschap in de traditionele grootfamilie is sprake van een duidelijke rangorde. De oudste vrouw in huis is het hoofd, de laatst binnengekomen schoondochter staat beneden aan de ladder en wordt van alle kanten gecommandeerd. Ook in het traditionele purdah-systeem speelt deze rangorde door: de jongere vrouw bedekt haar gezicht voor de oudere generatie, man zowel als vrouw. Het kan voorkomen dat een schoonvader nooit het gezicht van zijn schoondochter ziet. Het sluiëren is een teken van eerbied en

zelfs zonder echte sluier speelt het door: je kijkt een oudere nooit aan, je houdt je ogen eerbiedig naar beneden gericht. En je spreekt nooit tegen een oudere voordat er iets aan jou gevraagd wordt. Dit laatste geldt ook voor mannen.

Al deze gebruiken verschillen van streek tot streek en van bevolkingsgroep tot bevolkingsgroep. In de grote steden zijn de grootfamilies zich snel aan het omvormen tot gezinnen volgens het westerse model. Ook zijn er steeds meer 'liefdeshuwelijken'. De rol en de plaats van de vrouw veranderen hiermee. Sinds een aantal jaren zijn er vrouwengroepen actief geworden. Ze richten zich met name tegen het bruidsschatstelsel. Daarnaast zetten ze zich in op het terrein van werkgelegenheid, onderwijs en andere terreinen

waar vrouwen achtergesteld worden.

In westerse ogen zijn vrouwen in India er over het algemeen slecht aan toe. Dat neemt echter niet weg dat ze zich op hun eigen terrein duchtig kunnen roeren. Dit is bijvoorbeeld te merken als ze hun schroom overwonnen hebben en je -als vrouw zijnde- aanspreken. Ze vragen je letterlijk de kleren van het lijf en kunnen je versted doen staan over hun vrijpostige en grappige opmerkingen. Ondanks hun zware leven -hard werken, veel kinderen krijgen- zitten ze echt niet allemaal zielig in een hoekje van het huis weggedoken. Tenslotte: als u als westerse man meer vrijheden toegestaan worden ten opzichte van vrouwen, komt dat omdat u als 'ongevaarlijk' voor de Indiase vrouwelijke eer beschouwd wordt.

NEDERLANDSE ONTWIKKELINGSHULP AAN INDIA

In 1962 ging de officiële Nederlandse ontwikkelingshulp aan India van start. Nederland werd toen lid van het werelddankconsortium voor India. Daarmee werd India het eerste land buiten de (ex)koloniale gebieden waarmee Nederland een hulprelatie aanging. Nu, 25 jaar later, is India nog steeds een van de belangrijkste concentratielanden van het Nederlands ontwikkelingsbeleid.

Per jaar wordt om en nabij 240 miljoen gulden aan India als ontwikkelingshulp gegeven. Van die 240 miljoen komt ongeveer 200 miljoen uit de 'pot' bilaterale hulp (hulp van regering tot regering) en circa 40 miljoen uit 'potjes' als Internationaal Onderwijs en Onderzoek, Industriële Ontwikkeling, Plattelandontwikkeling, of wordt via de vier Nederlandse Medefinancieringsorganisaties (NOVIB, ICCO, CEBEMO en HIVOS) naar projecten in India doorgesluisd.

In het begin bestond de ontwikkelingshulp voornamelijk uit financiële hulp in de vorm van leningen en schenkingen. Tot 1976 werd vooral veel programma-hulp verleend. Dat wil zeggen er werd steun verleend aan structurele programma's gericht op bepaalde sectoren in de economie. De programmahulp kwam grotendeels neer op kunstmestleveranties van Nederlandse bedrijven en financiering van zware kapitaalgoederen. De kunstmestleveranties namen zo'n 70% van

de ontwikkelingsgelden in beslag. De laatste jaren is de hulp in de vorm van kunstmest echter sterk teruggebracht (tot zo'n 25%) omdat India zelf meer kunstmest is gaan produceren en de benodigde kunstmest goedkoper kan krijgen in het Midden-Oosten en in Oost-Europese landen. Na 1980 kreeg m.n. de technische hulp extra aandacht. Nederlandse technici en consultants togen aan het werk bij de drinkwatervoorziening, bloembollenkweek en champignonkweek en bij het uitbaggeren van de Ganges.

De resultaten.

Gedurende de 25 jaar dat Nederland ontwikkelingshulp aan India verleent heeft de inhoud van die hulp veranderingen ondergaan. De uitgangspunten daarentegen zijn door de jaren heen hetzelfde gebleven, namelijk het streven naar een zelfstandige ontwikkeling van het land en hulp aan de armsten.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken concludeert dat India t.a.v. de 'verzelfstandiging' goede resultaten heeft bereikt. Een redelijke economische groei, successen in de industriële- en de landbouwsector, een schuldenlast van slechts 15% van de jaarlijkse export, die zich rond de 20% zal stabiliseren. Goede resultaten voor een ontwikkelingsland, vindt het Ministerie. Er is echter een grote 'maar': ondanks de successen op economisch gebied is de positie van de ongeveer 320 miljoen mensen in India die onder de armoedegrens leven (4 US-dollar per maand op het platteland en 7 US-dollar per maand in de stad) er nauwelijks op vooruit gegaan. De armste vijftien tot twintig procent van de bevolking is er zelfs op achteruitgegaan.

Een voorbeeld: "Operatie Vloed".

Al 15 jaar krijgt India van de Europese Gemeenschap grote hoeveelheden zuivelhulp voor het nationale zuivelprogramma Operatie Vloed. De EG heeft sinds 1970 368.000 ton melkpoeder en 128.000 ton boterolie uit de omvangrijke Europese voorraden verscheept. De doelstelling van de hulp was India in 15 jaar tijd geheel zelfvoorzienend te maken door het op poten zetten van een eigen zuivelindustrie. De melkpoeder en de boterolie werden niet uitgedeeld, maar weer tot melk verwerkt en voor een redelijke prijs verkocht. De opbrengsten daarvan werden gebruikt om in India zelf coöperaties van veeboeren op te richten, de melkproductie van de koeien te verhogen, de inzameling van de melk te verbeteren en zuivelfabrieken op poten te zetten. De ondervoede Indiase kinderen zouden zo op den duur gevoed worden met melk van Indiase koeien.

Talrijke deskundigen uit India en de EG beschouwen Operatie Vloed als een ideale manier van ontwikkelingssamenwerking. Daartoe behoort ook minister Bukman van Ontwikkelingssamenwerking.

Bukman: "Dankzij de EG-hulp aan de Operatie Vloed zijn veel zuivelfabrieken niet in handen van het grootkapitaal, maar kunnen ze op coöperatieve basis worden opgezet, een boerenzaak". Door deze ontwikkeling zijn de coöperaties er volgens de minister in geslaagd te voldoen aan de groeiende vraag naar melk in grote steden als New Delhi, Bombay, Calcutta en Madras. De Europese producten vormen een aanvulling op de verse melk van de coöperaties, ze concurreren niet met de eigen melk van de kleine boeren, aldus Bukman.

Die optimistische kijk wordt lang niet door iedereen gedeeld. In Nederland pleit de Landelijke India Werkgroep (LIW) al jarenlang voor stopzetting van de zuivelstroom naar India. Volgens

de LIW heeft de operatie vooral nadelige effecten voor de arme bevolkingsgroepen. Op het platteland zijn het nu vooral de grotere boeren die in de coöperaties de dienst uitmaken en de meeste vruchten plukken van de nieuwe zuivelmarkt. De kleine boeren en landarbeiders raken verder achterop. De vrouwen, die in India meestal voor het vee zorgen, zijn maar zelden lid van een coöperatie. Voor de stedelijke bevolking geldt hetzelfde: het zijn ook daar de rijkere middenklassen die het zich kunnen veroorloven melk te kopen.

Niet alleen beschouwt de LIW Operatie Vloed als mislukt waar het het bereiken van de armsten betreft, maar ook waar het de onafhankelijkheid van buiten-

landse import betreft. De constante hulp werkt 'verslaving' in de hand. De gratis zendingen stimuleren niet tot het opzetten van een eigen productie. Volgens de LIW zou India er beter aan doen de export van veevoeder naar Europa (waaronder een groot deel naar Nederland) stop te zetten. Met dit voer zou drie tot vijf keer zoveel melk geproduceerd kunnen worden dan het land nu van de EG krijgt.

Verdere informatie over Operatie Vloed:

De LIW heeft over Operatie Vloed een illustratief boek uitgegeven met als titel: 'India als melk-koe van de EG'. Zie de Verwijzer voor het adres van de LIW.

EEN BEDELAAR IN TRIVANDRUM

Elke reiziger in India wordt geconfronteerd met bedelaars. Sommige reizigers geven wat, andere geven niets, en worden daarna soms gekweld door schuldgevoelens. Want zou die man, die vrouw of dat kind vandaag nog wel te eten krijgen, of onderdak kunnen vinden? Men weet niet aan wie men iets geeft, of in wat voor omstandigheden zo iemand verkeert.

Er zijn inderdaad bedelaars die de hele dag hun hand op moeten houden voor een hap rijst. Maar dat is slechts een deel van het verhaal. Bedelen is een beroep in India, en bedelaars zijn meestal niet de armste mensen (landloze contractarbeiders op het platteland zijn vaak armer). Veel bedelaars zijn georganiseerd in wijk- of kasteverband. Ze huren dan een aantrekkelijke plek op straat, en staan een deel van hun inkomsten af aan hun organisatie, in ruil voor kleding of onderdak. In een gesprek met Muthu, een bedelaar in Trivandrum (Zuid-India) komen een aantal kenmerken van het leven van een bedelaar aan bod.

Wanneer Muthu gevraagd wordt waarom hij bedelt en of hij geen baan kan krijgen antwoordt hij: "Bedelen is mijn werk. Dit is mijn beroep. Vroeger was ik loodgieter, maar toen kreeg ik jicht. Sindsdien is het moeilijk om met water te werken". Muthu is melaats. Hij mist verschillende tenen en vingers en is aan één oog blind. Zijn Indische vrienden weigerden hem geld te geven en vonden dat hij naar een speciale kolonie voor melaatsen moest. Muthu weigerde dit. "Wie wil er nu op dat soort plaatsen leven? Je wordt naar een niemandsland gebracht en leeft als in een gevangenis. Ik blijf liever onder de mensen en zie het leven

op straat. Bovendien kan ik me met het bedelen wel redden. Als het een beetje meezit kan ik op een dag 25 rupees verdienen".

Zijn gezin ziet Muthu niet meer. Zijn vrouw en twee kinderen wonen in een appartement. Muthu leeft op straat en blijft steeds enkele dagen of weken rond een vast punt hangen. Zijn favoriete plekjes zijn voor kerken, tempels en moskeeën. "De mensen voelen zich dan vroom en zijn eerder geneigd iets te geven. En als het toch moeizaam gaat, klop ik bij een Brahmaan aan. Die geven je altijd wel iets te eten". De Indiërs die geld geven aan bedelaars houden volgens Muthu rekening met de ernst van je toestand. "Je krijgt van hen eerder geld wanneer je oud en kreupel bent, liefst beide. Voor mij is dat gunstig. Bij toeristen ligt het anders. Meestal kijken ze dwars door je heen en doen net alsof ze je niet zien. Zij raken in de war en geven maar zelden iets. Maar wanneer ze iets geven is het meestal wel raak en krijg je een biljet. Indiërs geven altijd munten, en nooit meer dan een rupee.

Muthu gelooft in het Karma. "Daarom zit ik hier en geven zij mij geld. In een volgend leven kunnen die rollen omgedraaid zijn. De mensen die mij nu geen aalmoes geven zullen, wanneer zij mijn plaats ingenomen hebben, aan hun lot worden overgelaten. Muthu vertelt dat hij wel eens naar andere steden gaat. "Laatst beproefde ik mijn geluk in Quilon. Dat was een flinke reis, zeker 150 kilometer. Ik reisde per trein, tweede klas. De trein is een goed vervoermiddel en we worden als VIP's behandeld. Immers, wanneer je er vies en arm uitziet kijkt de conducteur bij de controle gewoon de andere kant uit". Minder prettig daarentegen is het contact met eigenaars van winkeltjes en eethuisjes. "Zij willen niet dat we in hun buurt zitten omdat we klanten zouden afschrikken. En wanneer we bij hen iets willen kopen of een maaltijd willen nuttigen, accepteren ze onze 10 en 20 paisa muntjes niet. We moeten het kleine geld dan eerst bij de geldwisselaars omwisselen. Zij rekenen daarbij 30 paisa voor iedere gewisselde rupee".

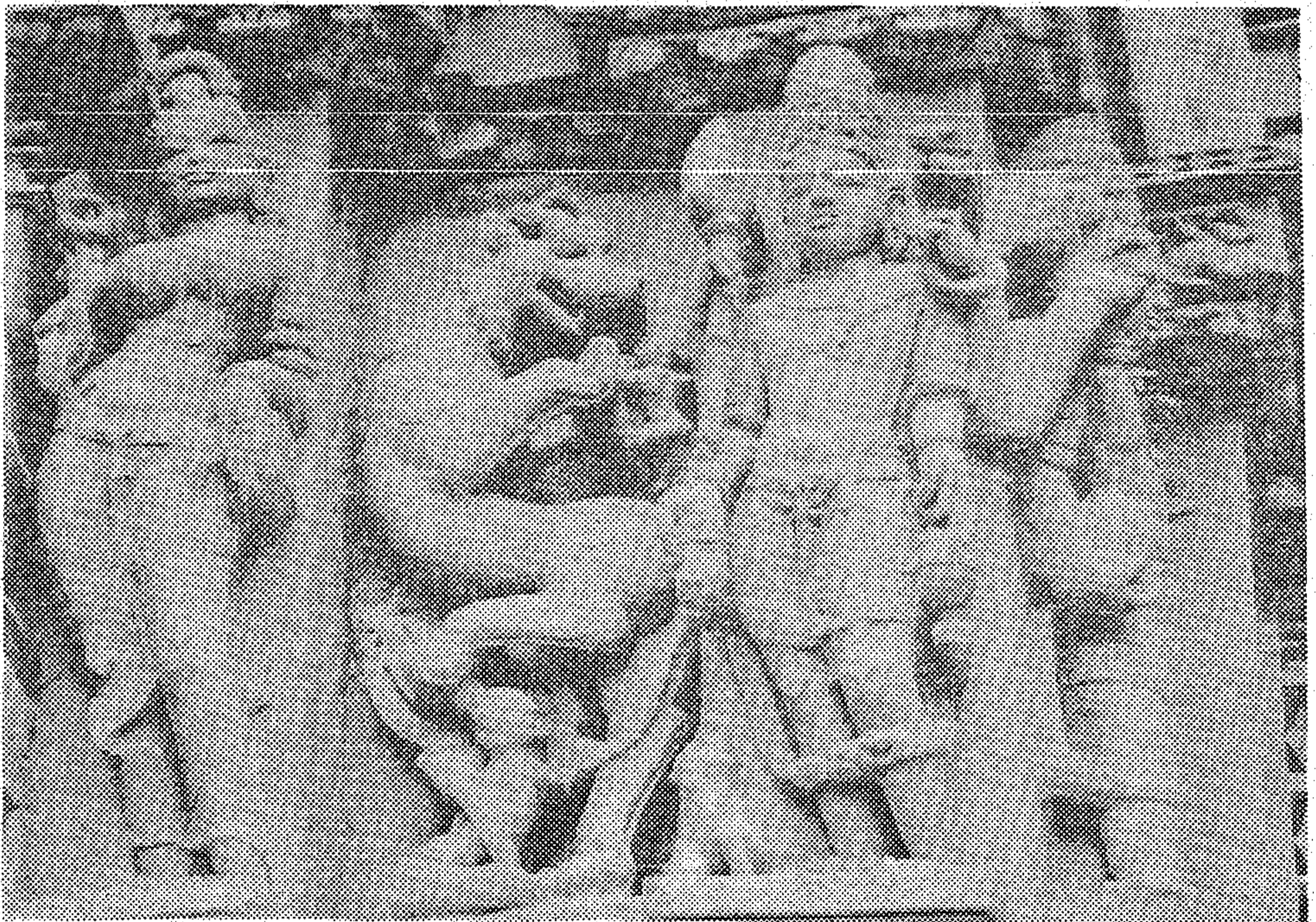
KUNST EN CULTUUR

Zoals 'de Indiër' eigenlijk niet bestaat, zo is ook de 'Indiase cultuur' niet als één geheel te zien. Talloze streken en bevolkingsgroepen in India hebben hun eigen tradities en gewoontes, die bepaald zijn door geografische ligging, taal, godsdienst en sociale klasse. En ook cultuuruitingen die in hun algemene vorm in heel India voorkomen, vinden toch weer per streek of bevolkingsgroep hun eigen uitdrukking. Zo wordt het grote Dussehra-feest in heel India gevierd, maar overal weer op een andere manier.

Kunst voor goden en maharadja's.

Wat wél gezegd kan worden is dat het Hindoeïsme van oudsher een zeer belangrijke rol heeft gespeeld in zowel het dagelijkse als het culturele leven. De belangrijkste bouwwerken waren de tempels, waarin op talloze manieren de godenwereld visueel

werd weergegeven, om zodoende het contact tussen de godenwereld en de tempelbezoekers te vergemakkelijken. Wanneer u de Shree Meenaakshi-tempel in Madurai, met zijn enorme gopurams (torens) vol godenbeelden, gaat bezoeken, ziet u daar een heel mooi voorbeeld van.

Literatuur en schilderkunst hielden zich ook bijna uitsluitend bezig met de uitbeelding van de godenwereld, en de mythische verhalen die daarover verteld werden. Teksten uit de oude, heilige boeken van India werden vaak als door de goden geïnspireerd beschouwd, en vormden een verzameling van regels en principes voor verschillende soorten kunstuitingen zoals dans, drama en beeldende kunst. Een beroemd drama als de Ramayana is tot ver buiten India bekend geraakt en wordt ook nu nog dagelijks, al dan niet in groots opgezette vorm, gespeeld in steden en dorpen in India. Het is dan ook zeker de moeite waard om het Ramayana-epos eens te lezen en te bekijken.

De volkscultuur staat al sinds duizenden jaren in het teken van feesten en rituelen, gebaseerd op oeroude Hindoeïstische tradities. Hiermee werd de alledaagse sleur gebroken en konden tegelijkertijd de oude geloofstradities worden doorgegeven. Een leuk voorbeeld daarvan is de nog steeds voortlevende Mithila-volkskunst. Hierbij maken vrouwen uit de streek Mithila in noord Bihar, ter gelegenheid van een feest of ritueel, schilderijen op de muren van hun huizen en op papier. Op deze manier worden oude geloofstradities tastbaar doorgegeven. Na een feest worden de schilderijen weer weggewassen of weggegooid.

Daarnaast bestond er ook een meer wereldlijke cultuur in India. Maharadja's en andere hoogwaardigheidsbekleders gaven professionele kunstenaars, vaak afkomstig uit speciale kasten, opdrachten voor het vervaardigen van kunst en het opzetten van culturele evenementen. Dit alles met de bedoeling hun rijkdom en macht nog meer aanzien te geven. Veel restanten van deze cultuurvorm kunt u terug vinden in de paleizen van de maharadja's in India, zoals die in Hyderabad en Mysore. En ook in de prachtige

gebouwen van de Moghul-heersers, zoals het Rode Fort in Delhi, zijn de verzamelingen van de 'kunstkeizers' uit die tijd nog steeds terug te vinden.

Nieuwe media.

Na de onafhankelijkheid is 'de cultuur' van India sterk onder invloed gekomen van het Westen. Radio's en bioscopen kwamen binnen het bereik van de grote massa, die zich de nieuwe media snel eigen maakten. Zo snel zelfs dat de Indiase filmindustrie de grootste ter wereld is geworden, en een geheel eigen genre is gaan vormen.

Een Indiase film duurt drie tot vier uur en de romantiek en sentimentaliteit druipen er meestal vanaf. Terwijl menig westerling zich zit te verbijten, is de Indiër tot tranen geroerd. Dat het verhaal kop nog staart heeft mag niet deren. De films voorzien in een grote behoefte, ze zijn de verbeelding van de wensdromen van de mensen en ze helpen hen ontsnappen aan de dagelijkse werkelijkheid. Goed en kwaad zijn al vanaf hun eerste verschijning op het doek te herkennen. De boze heeft altijd een donkere snor en priemende ogen en als het even kan een paar littekens. De slechte vrouw rookt, gaat het huis uit en draagt Westerse kleren. Sex komt in de Indiase films niet voor, het geven van een kus gaat al zeer ver. Mythologische onderwerpen, ontroerende liefdesgeschiedenissen en harde actie-films bepalen het bioscoopaanbod. Het is zonder meer de moeite waard om in India eens naar een film te gaan.

Naast het traditionele filmcircuit bestaat er in India in steden als Bombay, Calcutta en Bangalore een alternatieve cinema. Deze bestaat uit twee stromingen: de een die zuiver kunstzinnige en kwalitatief

hoogstaande films wil maken, de ander die kwaliteit verbindt aan politieke stellingname. Films uit het alternatieve circuit zijn regelmatig in Nederlandse filmhuizen te zien.

Tenslotte heeft sinds het begin van de jaren tachtig de televisie in brede kring zijn intrede gedaan in India. De verkoop van 'doordarshans' (=verziensers) maakt sinds een paar jaar een explosieve groei door, en voor een groot aantal Indiërs is het momenteel mogelijk om, hetzij thuis, hetzij bij familie of vrienden, televisieprogram-

ma's te bekijken. De populariteit daarvan overtreft nu al die van de bioscoopfilms. Een van de belangrijkste beperkingen van televisieprogramma's is dat ze zich vooral richten op Hindi-sprekend India. Er is weinig oog voor de geografische verscheidenheid en rijkdom aan verschillende talen en culturen in India. Het is dan ook niet denkbeeldig dat die verscheidenheid net als in het Westen langzaam maar zeker zal vervlakken.

EEN KIND IN DELHI

"Ik wil niet terug naar het dorp", zegt ze. "Als het moet ga ik wel. Maar leuk zal ik het er niet vinden..." Urmila, een verlegen 14-jarig meisje, woont in de Indiase hoofdstad Delhi. Ze arriveerde er vijf jaar geleden met haar ouders, broertje en zusje vanuit een dorp in de deelstaat Uttar Pradesh. En Urmila wil in Delhi blijven. "Er valt hier meer te beleven", legt ze uit. "Er is televisie en video, en we hebben beter te eten."

Niet dat gezinnen zoals dat van Urmila nu zo geweldig riant wonen. Het oude Delhi bestaat uit een doolhof van kleine straatjes met moskeeën, tempels, monumenten, bazaars en rondscharrelende koeien. Er wonen 4000 mensen per vierkante kilometer en zo'n veertig procent van de totale bevolking huist in slums. Krottenwijken die, zoals het recente jaarrapport van het VN-Bevolkingsfonds aangeeft, een symptoom zijn van het type snelle bevolkingsaanwas waarmee Delhi en veel andere grote steden in ontwikkelingslanden momenteel mee te maken hebben.

Kwaal

De familie van Urmila vertrok destijds uit het 200 kilometer oostwaarts gelegen dorp Hajipur omdat haar vader ernstig aan astma leed. De hoop dat zijn kwaal in de stad beter zou kunnen worden behandeld dreef hen naar één van de 'bastis' (slums) aan de overkant van de Jamunarivier langs Oud-Delhi. Urmila was toen negen jaar oud. Onmiddellijk gingen zij, haar 13-jarig zusje en haar 10 jaar oude broertje op zoek naar werk. Ze brachten onder meer boodschappen rond en maakten gereedschap

schoon. Hun dag begon omstreeks zes uur 's morgens, als hun moeder het ontbijt klaarmaakte. Tegen achten was iedereen op weg naar het werk. Haar vader was er echter zo slecht aan toe dat hij thuis bleef en voor de baby zorgde. Ook haar moeder ging uit werken. Rond half zeven 's avonds kwam iedereen weer thuis. Een petroleumlamp verlichtte dan de hut en er werd gekookt op een kolenstoof: de meisjes verzamelden daarvoor kolen bij het spoorwegstation in de buurt. Om half tien in de avond sliep het gezin doorgaans. Alle zeven dagen van de week volgden ze deze dagindeling. Maar met de dood van de vader kwam hier een eind aan. Het gezin viel uit elkaar: Urmila's oudere zus keerde terug naar het geboortedorp om daar een boer te trouwen, en de baby kwam onder de hoede van een familielid. Zowel Urmila als haar moeder en jongere broertje werden huisbediende in Delhi. Nu wonen ze alle drie in bij hun werkgever en zien ze elkaar nog maar zelden. Urmila verdient per maand 150 rupees (circa 20 dollar) bij een welgestelde industrieel. "Ik pas op de kleintjes en speel met de oudere kinderen als ze uit school komen. Ook moet ik schoonmaken, afwassen, vegen, stofzuigen en koken. Ik begin om half zeven 's morgens en ben om tien uur 's avonds klaar."

Beter af

Hoewel dat alles heel hard weken betekent, vindt Urmila dat ze momenteel beter af is dan destijds in het dorp. In ieder geval is haar gezondheid erop vooruitgegaan. In Hajipur was ze voortdurend ziek, waardoor haar groei achter bleef. Ze is nu 14 jaar maar ziet eruit als een meisje van ongeveer tien. "In het dorp had ik zes tot acht keer per jaar diarree. Nu heb ik daar geen last meer van." In Hajipur kreeg ze bovendien mazen,

waarvan ze in combinatie met ondervoeding erg ziek is geweest. Vandaag de dag zijn zij en haar moeder en broertje een stuk beter gevoed: veelal eten ze hetzelfde als hun werkgever.

"De afgelopen vijf jaar ben ik niet één keer in Hajipur geweest", vertelt ze, "Ik zou heel graag mijn oudere zus en jongste broertje terugzien, maar ik wil daar niet wonen. Als klein meisje vond ik het er leuk. Maar toen wist ik natuurlijk nog niet hoe het in de stad was. Hier gebeurt veel meer. Alleen houd ik niet van het drukke verkeer. Ongelukken jagen me de stuipen op het lijf." Ze vindt ook dat ze nu minder gemeen heeft met haar moeder. Ze bezigen nagenoeg een andere taal. De afgelopen drie jaar heeft Urmila van haar werkgevers het voornamen Hindi opgepikt, terwijl haar moeder zich nog steeds in het dialect van het dorp uitdrukt. "Mijn moeder spreekt niet erg goed: soms begrijp ik zelfs niet wat ze zegt. Dan wordt ze boos op me."

Zelfverzekerd

Nu Urmila zelfstandig de kost verdient is ze ook zelfverzekerd geworden. "Als mijn moeder hier komt en me op mijn kop geeft, draai ik me gewoon om en ga het huis weer in..." Maar Urmila beseft ook dat bepaalde tradities te sterk zijn om mee te breken, alle liefde voor Delhi en onenigheden met haar moeder ten spijt. Het is best mogelijk dat ze straks naar Hajipur terug moet. Ouders zien het nu eenmaal als hun plicht hun dochters aan de man te helpen. Urmila weet dat ze misschien over twee of drie jaar in Hajipur een huwelijk zal moeten aangaan. "Als mijn moeder me dwingt zal ik wel moeten trouwen. Dan zit er niets anders op."

uit: Internationale Samenwerking, juli '86

FEESTEN IN INDIA

In een land waar religie zo'n grote rol speelt is het niet verwonderlijk dat grote feesten vrijwel allemaal religieus van aard zijn. Met name het Hindoeïsme kent honderden feesten, waarvan er veel gebonden zijn aan een bepaalde streek. De oorsprong van deze feesten is oeroud, en vaak niet meer te achterhalen, maar aan de plaats in het jaar waarin een bepaald feest gevierd wordt kan soms toch iets afgelezen worden. Zo is het Holi-feest, dat op eind februari of begin maart valt, van oorsprong een lentefeest ter ere van het lengen en warmer worden van de dagen. Bij de meeste feesten staan mythes, waarin bepaalde goden en godinnen de hoofdrol spelen, centraal. Van een paar opvallende feesten volgt een beschrijving.

Holi. Dit lentefeest, dat gevierd wordt op de vollemaansdag van de maand Phalgun (eind februari of begin maart), is een van de meest opvallende feesten in India. Op Holi-dag spuit iedereen, ongeacht leeftijd, religie of kaste, elkaar onder met felgekleurde, meestal rode vloeistof, en bestrooit en besmeert men elkaar met gekleurd poeder. Er heerst zoals tijdens het carnaval in Europa, een soort vrolijke vrijheid. Het spuiten van de vloeistof symboliseert Heer Krishna's afschieten van liefdespijlen, waarmee iedereen in de lente geraakt wordt.

Dussehra duurt tien dagen, en begint op de eerste dag van de Hindu-maand Ashwin (september-oktober). Het feest is altijd groots opgezet, en gaat vergezeld van processies, spelen, jaarmarkten en dansen. Het wordt op verschillende manieren over het hele land gevierd. In het noorden van het land wordt het leven van god-held Rama in een negen dagen durend drama, in heel Azië bekend als Ramayana, uitgebeeld. Op de tiende dag, wanneer Rama eindelijk de tienkoppige demon Ravana verslagen heeft, worden enorme Ravanapoppen met behulp van vuurwerk in brand gestoken.

In Bengalen valt het feest samen met het begin van de oogst, en heet het Durga Puja. Van de godin Durga worden grote beelden gemaakt, die middels een ritueel, waarbij het beeld van ogen wordt voorzien, tot leven worden gebracht. Daarna wordt er negen dagen feest gevierd en wordt de godin vereerd. Op de tiende dag worden de beelden in processie naar een rivier of de zee gebracht. Tijdens het slotritueel verlaat de godin het beeld, waarna de nu levenloze poppen in het water gegooid worden.

Diwali is het feest van het licht. Het vindt eind oktober-begin november plaats. Ter ere van Lakshmi, de godin van geluk en voorspoed, worden alle huizen, vooral op de derde dag van het vijfdaagse feest, zo vrolijk mogelijk verlicht, opdat de godin alle huizen van voorspoed zal voorzien. Tijdens het feest wordt de grote schoonmaak gedaan, worden rekeningen vereffend en nieuwe kasboeken geopend (zakelijk nieuwjaar), en geven mannen hun zusters geschenken. Dit alles gaat gepaard met het aanbieden en consumeren van grote hoeveelheden zoetheid.

Andere belangrijke feesten:

Verder zijn er nog een aantal grote lokale festivals en nationale feestdagen:

Pongal/Sakranti (januari).
Het oogstfeest (Tamil Nadu, Andhra Pradesh en Karnataka).
Republic Day (26 januari).
Viering van de stichting van de Republiek India. Veel optochten en parades in New Delhi en hoofdsteden van de deelstaten (Heel India).
Float Festival (jan/febr).
Tempelgoden worden met licht, bloemen en muziek naar de vijver gedragen (Madurai).
Desert Festival (jan/febr).
Rajasthan toont zijn culturele erfenis met o.a. slangenbezweerders, acrobaten, kamelenraces en poppenspelers (Jaisalmer).

Carnival (begin maart).
Wordt in het katholieke Goa volgens de beste tradities gevierd.
Shivaratri (febr/maart).
Gebedsdag gewijd aan Shiva. Veel processies (Heel India).
Gangaur (maart/apr).
Processies ter ere van Parvati, de gezelschapster van Shiva (Udaipur en Jaipur).
Ramanavani (maart/apr).
Viering van de geboorte van Rama, een incarnatie van Vishnu (Heel India).
Mahavir Jayanti (maart/apr).
Pelgrimstochten naar de heilige Jainplaatsen (Heel India).
Pookam (apr/mei).
Het spectaculairste tempelfestival in Kerala. Olifanten, muziek en vuurwerk ter ere van Vadakkunathan, oftewel Shiva (Trichur).

Meenakshi Kalyanam (apr/mei).
Het huwelijk tussen Meenakshi en Shiva wordt groots gevierd in Meenakshi's tempel met optochten en traditionele muziek (Madurai).

Rath Yatra (juli).
Duizenden pelgrims trekken o.a. naar Puri ter ere van Lord Jagannath, Heer van het Universum (Puri, Varanasi, Serampur en Jagannathpur).

Independence Day (15 augustus).
Viering van de onafhankelijkheid van Groot-Brittannië in 1947 (Heel India).

Raksha Bandan (augustus).
Feest van wederzijds respect voor broers en zusters. De zusters geven hun broers een amulet in de vorm van een armband en de broers geven hun zusters cadeau's (Heel India).

Ganesh Chaturthi (aug/sept).
Grote beelden van de olifantsgod Ganesh worden in processie naar het water gevoerd en ondergedompeld (Bombay, Pune en Madras).

Pushkar Mela (okt/nov).
De grootste jaarmarkt van Rajasthan met vee, goederen en Rajputs die paarden- en kamelenraces houden (Pushkar).

India heeft zoveel feesten dat deze lijst nog lang niet compleet is. Voor een volledig overzicht kunt u de brochure Festivals en Fairs aanvragen bij het India's verkeersbureau (voor het adres zie de Verwijzer).

UW REIS BEGINT MET DE VOORBEREIDING

Wanneer u de vakantie in India goed wilt benutten is een goede en tijdige voorbereiding onontbeerlijk. Probeer wat meer over India te weten te komen. Dat kunt u bijvoorbeeld op de volgende manieren:

Lees achtergrondinformatie en beperk u daarbij niet tot de reisgidsen. Volg het nieuws over India in kranten en weekbladen en lees eens een roman uit India. Door te lezen leert u de Indiase samenleving niet alleen beter begrijpen maar wordt ook uw reisdoel vanzelf duidelijker (voor literatuursuggesties: zie de Verwijzer).

- Bezoek in Nederland eens een volkenkundig museum of ga naar een tentoonstelling, film- of theatervoorstelling uit of over India.

- Ga naar een van de informatie-avonden die plaatselijke India-Werkgroepen regelmatig organiseren. Informeer omtrent de data bij het sekretariaat van de Landelijke India Werkgroep (zie Verwijzer).

- Praat met reizigers die er al geweest zijn. Zij kunnen u aan veel praktische informatie helpen. De 'Reizigers-informeren-Reizigers'-dagen die jaarlijks in het Tropenmuseum in Amsterdam en in het Museum voor Land- en Volkenkunde in Rotterdam gehou-

den worden bieden u onder meer die mogelijkheid.

Voor uw reis naar India dient u tijdig een aantal praktische zaken te regelen. Hier volgt een beknopte checklist:

- Wanneer u het tijdstip van vertrek gepland hebt doet u er goed aan om tijdig uw reis- of vliegticket te boeken. U kunt hiermee teleurstellingen voorkomen.

- Controleer of uw paspoort nog geldig is en zorg voor een visum.

- Zorg bij vertrek voor een goede gezondheid en conditie. Wanneer u twijfelt aan uw gezondheid is het raadzaam om uw huisarts te raadplegen.

- Ga zes weken voor uw vertrek naar de GG & GD of uw huisarts

om een vaccinatieschema op te stellen. Hoewel inenting voor India niet verplicht zijn worden typhus en cholera-vaccinaties alsmede het gebruik van malaria-tabletten zeer dringend aangeraden.

- Regel uw verzekeringen, zoals reis-, ziektekosten- en annuleringsverzekering. Voor reizen buiten Europa is vaak een aanvullende verzekering noodzakelijk.

- Maak aan de binnenkant van uw kleding een zakje om pas en geld te kunnen bewaren. U kunt daar ook een gordel voor gebruiken.

- Neem wat presentjes mee, zoals foto's van uw huis of familie of ansichtkaarten van uw woonplaats. Dit soort kleinigheden kunnen bij ontmoetingen met Indiërs goed van pas komen.

REISINFORMATIE.

Klimaat en kleding.

Hoewel India het hele jaar door bezocht kan worden is de periode tussen begin oktober en eind maart het meest aangewezen (met uitzondering van de streken die in de Himalaya liggen, deze kunnen het beste in de periode van april tot juli bezocht worden). De temperatuur is dan aangenaam en er valt nauwelijks regen. De moessonperiode breekt doorgaans aan in juni en eindigt in september. Vooral de zuidwestelijke kust en het noord-oosten van India krijgen dan veel neerslag. Het binnenland van India krijgt in deze periode regelmatig een stortbui maar heeft daar nauwelijks ongemak van. De maanden april tot en met juni en september-oktober zijn het warmst; de temperaturen lopen dan op tot boven de 40°.

Gedurende de wintermaanden, tussen november en maart, is lichte wollen kleding aan te raden, maar in het zuiden zal katoen

volstaan. In de zomermaanden, tussen april en augustus, kunt u volstaan met lichte, katoenen kleding. Voor Kashmir en Ladakh is een warme trui wenselijk. Gedurende de moessonperiode is een paraplu handig. Extra kleding en paraplu zijn overal goedkoop in India zelf aan te schaffen. Neem dus niet teveel mee.

Visum.

Voor India is een visum verplicht. Een toeristenvisum is voor drie maanden geldig. Voor het verkrijgen van een toeristenvisum zijn twee pasfoto's nodig, een ingevulde aanvraag, een bewijs dat u India weer zult verlaten (een retour-ticket of bewijs van boeking) en een geldig paspoort. Kosten bedragen f 30,50. U kunt ook een 'double' of 'triple' visum aanvragen. Dit biedt de mogelijkheid om India 1

of 2 keer uit te gaan en op hetzelfde visum weer binnen te komen.

Aanvragen van het visum bij de Indiase Ambassade, Buitenvoortweg 2, 2517 KD Den Haag, tel. 070-469771. Open tussen 9.00 en 12.00 uur.

Geld.

Aangeraden wordt om driekwart van uw geld in traveller's cheques (in Amerikaanse dollars, Engelse ponden of Duits marken) mee te nemen (u bent dan verzekerd tegen verlies of diefstal) en een kwart in dollars om als reserve achter de hand te hebben.

Het is verboden om Indiase rupees te importeren of exporteren.

De waarde 1 Indiase rupee bedraagt ± f 0,17 (stand september 1987).

Verdere informatie over de voorbereiding:

- HET TROPENHANDBOEK, praktische wegwijzer voor reizen naar verre landen. Door Niels Dijkstra. Uitgave: Luitingh, Utrecht, 1983, 240 pag. Prijs f 25,-.

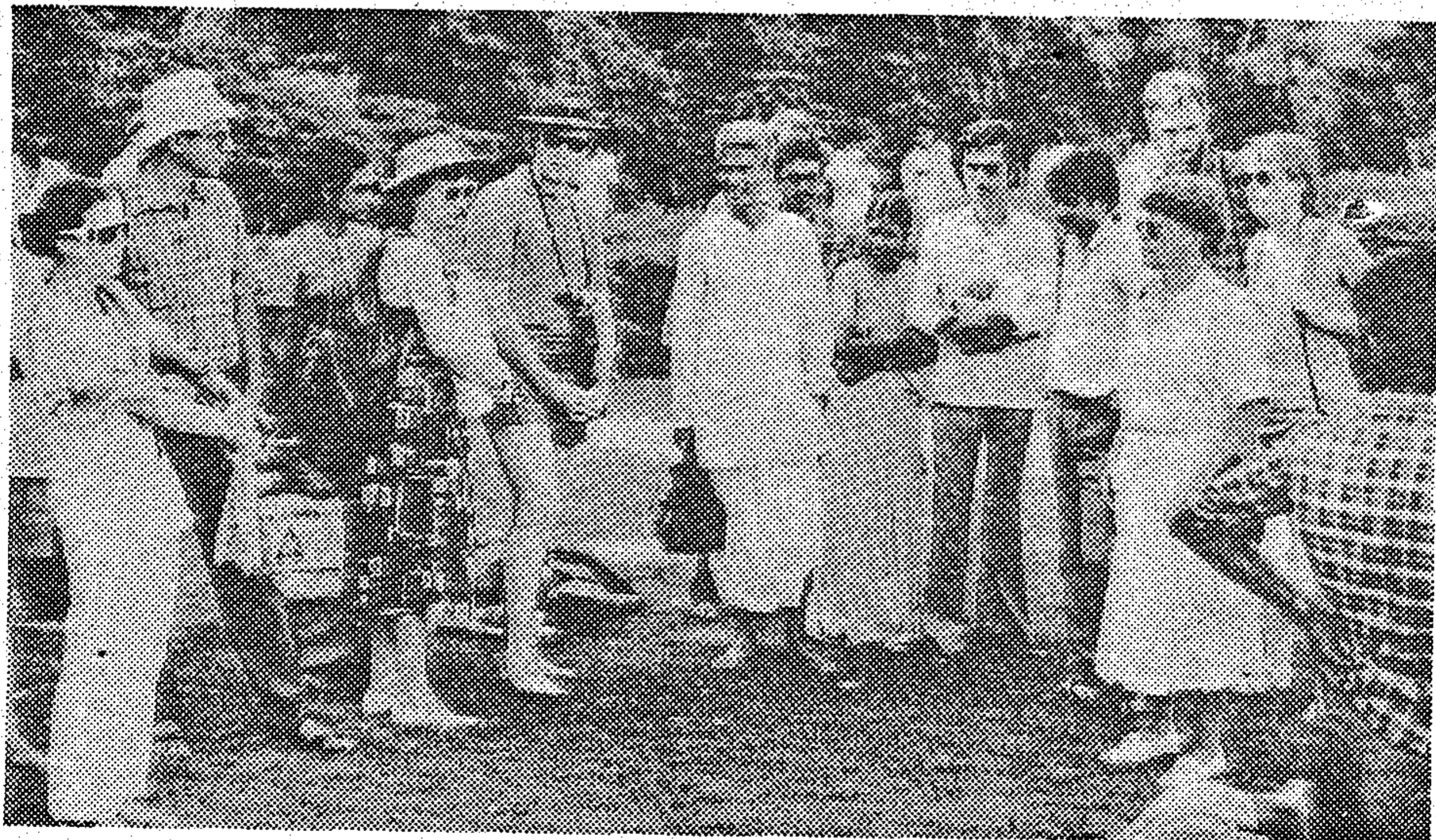
- HOE BLIJF IK GEZOND IN DE TROPEN. Door J.F.M. de Groot. Uitgave: Tropeninstituut. Prijs f 6,-.

- MET KINDEREN IN DE TROPEN. Door F.G. Ory e.a. Uitgave: Tropeninstituut/Memisa Medicus Mundi. Prijs f 10,-.

Deze boeken zijn verkrijgbaar bij het publicatiebureau van het Tropeninstituut, Mauritskade 63, 1092 AD Amsterdam. Tel. 020-5688272.

- WIJS OP REIS, adviezen en tips voor reizigers naar het buitenland. Postbus 51 folder.

- VAKANTIE EN HYGIENE, wenken voor reizigers en toeristen (brochure). Onder andere verkrijgbaar bij GG en GD's.

10 REISTIPS.

- Een bezoek aan een tropisch land met een geheel andere cultuur vergt tijd voor acclimatisering. Onderneem de eerste dagen niet teveel, u heeft er later profijt van. Wen aan het tijdsverschil.

- Pas uw ritme bij dat van de bevolking aan. Meestal betekent dat vroeg op, tussen de middag rust en 's avonds vroeg naar bed.

- Breng begrip op voor andere gewoonten, zoals het tijdsbegrip en voedsel. Heb geduld met de plaatselijke bureaucratie.

- Houdt met fotograferen rekening met de wensen van de plaatselijke bevolking. Vraag toestemming en fotografeer niet indien er bezwaar tegen gemaakt wordt.

- Maak gebruik van lokale voorzieningen.

- Aan toeristen wil men geld verdienen. Afdingen is meestal wel nodig. Vraag aan andere reizigers of de plaatselijke bevolking de prijs van transport e.d. Bedenk bij het afdingen wel dat de prijs alleen maar zo laag kan

zijn door de lage lonen die er verdiend worden. Het onderste uit de kan krijgen, is dus zeker geen verdienste.

- Laat India wat langer op u inwerken en blijf op een plaats eens wat langer. U leert daarvoor de omgeving en de mensen veel beter kennen.

- Pas uw kleding aan bij de gewoonten in het land zonder folkloristisch te worden. Naakt zonnen op het strand, in short of bikini over de markt, kan niet. Verwar de grote steden niet met de rest van het land. Wat in Delhi en Bombay kan, kan vaak beslist niet in conservatievere steden als Benares of Madras. Nette, schone en decante kleding is over het algemeen wat er van u verwacht wordt.

- Realiseer dat u een van de vele toeristen bent die India bezoekt en verwacht geen privileges.

- Tot slot: Bedenk dat u een cultuur van buiten vertegenwoordigt en dat het effect van uw aanwezigheid nog lang na uw vertrek doorwerkt.

VERWIJZER

Wanneer u op zoek wilt naar verdere informatie zijn er talloze mogelijkheden. U kunt beginnen in de Openbare Bibliotheek. U vindt daar boeken, knipselmappen en diaserie's over India.

Daarnaast zijn er een aantal instellingen waar men zeer uitvoerig gedocumenteerd is, zoals Universiteitsbibliotheken en de Centrale Bibliotheek van het Tropeninstituut. Voor actuele en praktische landeninformatie is het Resources Centre van het Tropeninstituut zeer geschikt. Men heeft daar basisliteratuur, knipselmappen, videobanden en diaserie's.

Centrale Bibliotheek van het Tropeninstituut, Mauritskade 63, Amsterdam, tel. 020-5688246. Geopend op werkdagen van 10.20- 16.45 uur.
Resources Centre van het Tropeninstituut, tel 020-5688397. Geopend op werkdagen van 10.00-17.00 uur. Voor het bekijken van de video's dient men te reserveren.

Landelijke India Werkgroep.

Daarnaast kunt u uiteraard terecht bij de Landelijke India Werkgroep (LIW). De LIW verspreidt onder meer informatie over sociale, politieke, economische en culturele gebeurtenissen in India en hun achtergronden. Voorts besteedt men veel aandacht aan de relatie tussen India en Nederland.

De LIW heeft de afgelopen jaren een uitgebreide reeks publicaties uitgegeven. Om een paar titels te noemen: 'India, oogst van de armoede' (over het leven van de plattelandsbevolking), 'Gezichten van Sita' (over het dagelijks leven van een Indiase vrouw), 'India, werken aan wonen' (over de huisvestingsproblemen van de krottenwijkbewoners). Een volledige publicatielijst wordt u op aanvraag gratis toegestuurd.

Verder geeft de LIW zesmaal per jaar de India Nieuwsbrief uit. Dit is het enige Nederlandse tijdschrift dat specifiek over India gaat. In achtergrond- en actuele artikelen, interviews, gedichten etc. wordt aandacht besteed aan tal van aspecten van de Indiase samenleving. Ten minste eenmaal per jaar verschijnt een themanummer. Het zomernummer van 1987 (nr. 49) ging bijvoorbeeld over Kunsten en Media. Een abonnement op de Nieuwsbrief kost 25 gulden per jaar.

Tot slot heeft de LIW een bibliotheek die voor iedereen toegankelijk is.

Het secretariaat van de Landelijke India Werkgroep is gevestigd op: Oudegracht 36, 3511 AP Utrecht, tel. 030-321340. Openingstijden (ook van de bibliotheek): op werkdagen van 13.00-17.00 uur of na telefonische afspraak.

Indiaas Verkeersbureau.

Indiase Nationale Dienst voor Toerisme, Ravensteinstraat 60, 1000 Brussel, België. Tel. 09-32-2-5111796/5135381.

Ambassades en consulaten.

Ambassade in Nederland:

Ambassade van India, Buitenrustweg 2, 2517 KD Den Haag. Tel. 070-469771.

Ambassade in India:

Ambassade van Nederland, 6/50 F Shantipath, Chanakyapuri, New Delhi. Tel. 609571 t/m 74.

Consulaat in Bombay:

Consulaat-Generaal, 'The International' 3rd Floor, 16 Maharshi Karve Road (Queens Rd), Churchgate, Bombay 400020. Tel. 296840.

Consulaat in Calcutta:

Consulaat Algemene Bank Nederland, 18 A Brabourne Rd., Calcutta 700001.

Tel. 262160 t/m 64.
Consulaat in Madras:
Consulaat Chordia Mansion, 739 Anna Salai, Madras 600002. Tel.
811566 t/m 69.

LITERATUUR

LANDENDOCUMENTATIE:

LANDENWIJZER INDIA.

Uitgave: BijEEN, de Bisschoppelijke Vastenactie en het Missionair Centrum, 1985, 6 pag., f1,85. Telefonisch bestellen: 073-218970.

Beknopte brochure over India met speciale aandacht voor arme onderdrukte bevolkingsgroepen. Aangevuld met een Verwijzer.

INDIA, LANDENMAP.

Uitgave NOVIB, Den Haag, 1982, 56 pag., f9,50. Telefonisch bestellen: 070-614461.

Deze gemakkelijk toegankelijke map geeft een beeld van de algemene historische en sociaal-ekonomische ontwikkelingen in India.

INDIA, LANDENDOCUMENTATIE.

Uitgave: Koninklijk Instituut voor de Tropen, 1987, 93 pag., f16,50. Telefonisch bestellen: 020-5688272.

Dit boekje gaat in op het fysisch milieu, de geschiedenis, politieke ontwikkelingen, cultuur en samenleving, economie, industrie en de ontwikkelingsplannen.

ROMANS EN VERHALEN:

DIE NACHT KWAM DE VRIJHEID, L. Collins en D. Lapiere. Uitgave: Elsevier, 1976.

Minitieuze beschrijving van de tumultueuze tijd rond de onafhankelijkheid van India. Beroemde personen als Mahatma Gandhi, Jawaharlal Nehru en Lord Mountbatten spelen een hoofdrol.

DE GELDSCHIETER, R.K. Narajan. Uitg. Novib/NCOS, 1979.

Roman van India's grote volksschrijver over de wederwaardigheden van een trieste, eerzuchtige, absurde geldschieter. Het verhaal speelt zich af in het fictieve stadje Malgoedi, een perfecte doorsnee van de Indiase samenleving.

DAGBOEK VAN EEN ONAANRAAKBARE, Mudhau Kondvilker. Uitg. Stichting Gezamenlijke Missiepubliciteit (BijEEN-publicatie), 1986.

Acht jaar uit het leven van een plattelandsonderwijzer. Hij behoort tot de groep der kastelozen, maar probeert zich daar geestelijk aan te ontworstelen.

NAAKT IN DEKAN, Venkatesh Kulkarni. Uitg. Novib/NCOS, 1985.

In de op het eerste gezicht zo onveranderlijke Dekan, het droge en hete binnenland van India, zorgen de nieuw verworven onafhankelijkheid en de moord op Mahatma Gandhi voor sociale en politieke onrust en hoog oplaaierende emoties.

BAKHA, Mulk Raj Anand. Uitg. Novib/NCOS 1976.

Een dag uit het leven van de jonge schoonmaker Bakha. Als onaanraakbare komt hij in aanraking met een Hindoe van een hoge kaste. Door dit voorval

rijst bij Bakha verzet tegen zijn levenslot.

STAD DER VREUGDE, Dominique Lapiere.

Het leven in de slums van Calcutta, gezien vanuit het perspectief van een Franse priester, de arme familie van een riksjarijder, en een Amerikaanse dokter.

VERDER DE VOLGENDE ENGELSE TITELS:

Plain Tales of the Raj (Charles Allen), A Passage to India (E.M. Forster), Midnight's Children (Salman Rushdie), An Indian Attachment (Sarah Lloyd), An Area of Darkness (V.S. Naipaul) en India a Wounded Civilisation (V.S. Naipaul).

REISVERHALEN:

VAN DE LOTUS GEPROEFD, India Werkgroep Nijmegen. Uitg. IWN, 1987.

Een bundeling van negen reisverslagen van mensen die ieder voor zich hun ervaringen met India beschrijven. Hun visies op het reizen in India lopen uiteen, maar in alle verhalen klinkt een grote fascinatie en betrokkenheid door.

DE GROTE SPOORWEGCAROUSSEL, Paul Theroux. Uitg. de Arbeiderspers.

Reis per trein vanuit London dwars door Azië en weer terug. Ook India komt uitgebreid aan bod

EEN REIS IN LADAKH, A. Harvey.

Boeiend reisverslag waarin de schrijver vertelt van de moeilijkheden en onzekerheden die samenhangen met een persoonlijke verandering en van de mogelijkheden van een dialoog tussen oosters en westers denken.

THIRD CLASS TICKET, Heather Wood. Uitg. Penguin 1984.

De schrijfster reist mee met een groep dorpelingen, die gezamenlijk een treinreis door India ondernemen, en zo voor het eerst hun eigen land in vogelvlucht te zien krijgen. Zowel Wood als de dorpelingen vallen van de ene verbazing in de andere.

SLOWLY DOWN THE GANGES, Eric Newby. Uitg. Picador, 1983.

Een boottocht over 1200 km naar de monding van de Ganges. De reis verloopt bepaald niet voorspoedig, waardoor de schrijver de tijd krijgt zijn cynische kijk op de wereld te toetsen aan de Indiase samenleving.

Er zijn veel meer boeiende boeken over India geschreven, waarvan het grootste deel niet in het Nederlands vertaald is. Daarvoor moet u dus bij engelse uitgaven terecht, of u kunt er in zelf naar op zoek gaan. India is één van 's werelds grootste uitgeverij van engelse boeken. Veel interessants wat bij ons niet te krijgen is, is daar voor een klein bedrag te koop.

REIS- EN KULTUURGIDSEN:

INDIA, A TRAVEL SURVIVAL KIT, Geoff Crowther e.a., uitg. Lonely Planet.

Dé gids voor low-budget reizigers. Een zeer complete gids met goede informatie over reizen in en naar India, uitgebreide informatie per deelstaat, getekende kaartjes en stadsplattegronden.

800 pag., 1987, f 49,-.

REISHANDBOEK VOOR INDIA, Hans Krook, uitgeverij Elmar.

Enige Nederlandstalige reisgids voor India. Geeft na de inleiding en praktische informatie per deelstaat toeristische gegevens. Vooral bedoeld voor de goede reizigers.

287 pag., 1986, f 34,50.

REISEFÜHRER INDIEN, Polyglott Gross.

Handig formaat, overzichtelijk, praktisch, niet speciaal low-budget.

400 pag., 1987/88, f 34,50.

TREKKING IN THE INDIAN HIMALAYA, Gary Weare, uitg. Lonely Planet. Praktische trekkinggids, kaartjes, routes etc.

160 pag., 1986, f 21,50.

KASHMIR, LADAKH AND ZANSKAR, A TRAVEL SURVIVAL KIT, M. & R. Schettler, uitg. Lonely Planet.

Culturele- en praktische achtergrondinformatie.

204 pag., 1985, f 22,15.

APA INSIGHT GUIDE INDIA

Geschiedenis, cultuur en talloze kleurenfoto's, een prachtboek. 360 pag., f 45,--.

DUMONT KUNST-REISFÜHRER INDIEN, Niels Gutschow, Jan Pieper.

Van kloosters in de Himalaya tot de tempelsteden in het zuiden, Een semi-wetenschappelijke uitgave met veel kleuren- en zwart/wit foto's, tekeningen, kaartjes etc.

452 pag., 1983, f 55,70.

CANTECLEER KUNST-REISGIDS INDIA, Gutschow, Pieper.

Nederlandse vertaling/bewerking van bovengenoemde Dumont-gids.

269 pag., 1984, f 48,50.

DUMONT RICHTIG REISEN: NORD-INDIEN (1)/SUD-INDIEN (2), Henriette Rouillard.

Geschiedenis, plaatsbeschrijving, kleurenfoto's.

330 pag., 1986, f 50,40 (1); 330 pag., 1986, f 50,40 (2).

GOLDSTADT STUDIENREISEFÜHRER: NORDINDIEN/NEPAL (1)/SÜDINDIEN (2), Gerd en Elfriede Möller.

Practisch en compact. Gaat vrij diep in op de kunst en cultuur van India.

370 pag., 1986, f 33,60 (1); 300 pag., 1981, f 32,15 (2).

TOERISME EN DERDE WERELD:

RETOURTJE DERDE WERELD, Ron O'Grady, Bijeen-publicatie 22.

De auteur maakt duidelijk dat het toerisme in zijn huidige vorm de Derde Wereld meer kwaad dan goed doet. Aan de oorspronkelijke versie is informatie- en illustratiemateriaal toegevoegd voor de Nederlandse lezer.

124 pag., 1982, f 10,-- (incl. verzending f 12,50).

THIRD WORLD PEOPLE AND TOURISM, conferentieverslag.

In 1986 kregen een aantal mensen uit de Derde Wereld, tijdens een conferentie in Bad Boll (W-Dld), de kans om aan een westers publiek verslag te doen van hun ervaringen met het toerisme in hun land. Hun verhalen zijn in dit boekje gebundeld.

145 pag., 1986, f 10,-- (incl. verzending f 14,50).

Bovenstaande boekjes zijn verkrijgbaar bij de Stichting Toerisme & Derde Wereld; door overmaking van het betreffende bedrag op giro 23 29 3 40 t.n.v. Stichting Toerisme & Derde Wereld, Postbus 1504, 6501 BM Nijmegen kunt U de boekjes in uw bezit krijgen. Vermeld bij de overschrijving de gewenste titel.

TIJDSCHRIFTEN:

Verder besteden o.a. de volgende Derde Wereld-tijdschriften regelmatig aandacht aan India:

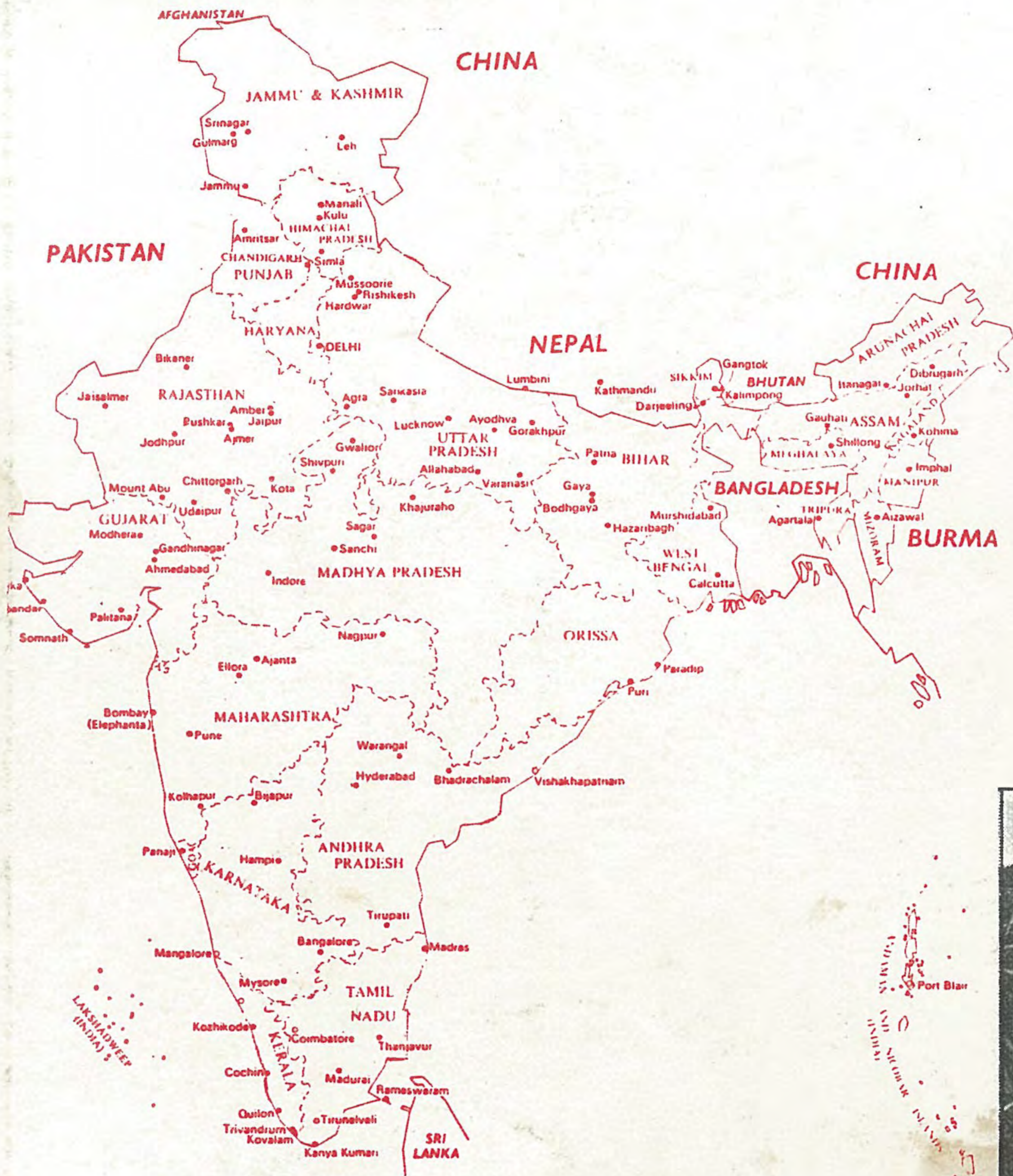
BIJEEN. Postbus 750, 5201 AT Den Bosch. Tel. 073-218970.
Geïllustreerd maandblad met agenda van acties en evenementen.

ONZE WERELD. Kloveniersburgwal 23, 1011 JV Amsterdam. Tel. 020 - 262375.
Geïllustreerd maandblad met een middenkatern met het 'laatste nieuws' en een politiek-culturele agenda.

INTERNATIONALE SAMENWERKING. Postbus 6000, 8300 GC Emmeloord.
Uitgave van de Voorlichtingsdienst Ontwikkelingssamenwerking van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

DERDE WERELD. Postbus 1358, 6501 BJ Nijmegen.
Tijdschrift over ontwikkelingsvraagstukken. Gaat dieper op bepaalde vraagstukken in dan bovenstaande tijdschriften. Het blad verschijnt vijf keer per jaar.

Deze verwijzer is met zorg samengesteld. Desondanks kunnen er onjuistheden in voorkomen.

INDIA

